

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 17 NOVEMBER 1926

No. 568

INHOUD.

	Blz.
DE ONTWIKKELING VAN DE ELECTRICITEITSVOORZIE- NING VAN NEDERLAND TOT HET JAAR 1925 door Prof. C. Feldmann	1002
De Buitenlandsche handel van Nederland in het derde kwartaal 1926 door Dr. Wilhelm Mautner	1004
Het Invoerverbod van Engeland van versch vleesch, af- komstig van het Vasteland van Europa door Dr. A. Reens	1006
Wijziging in de regeling van het Circulatie-Bankwezen van Curaçao door J. van Ettinger	1008
Protectie, Retorsie enz. door Prof. Dr. W. C. Mees R.Azn	1009
Het Internationale Ruwstaakartel door G. S. K. Blaauw	1009
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De mobiliseering der Duitse Spoorwegobligaties door Dr. F. H. Repelius	1011
AAANTEKENINGEN:	
Rijksgarantie voor de Algemeene Centrale Bank- vereeniging voor den Middenstand	1012
Indexcijfers van scheepsvrachten	1013
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië	1014
MAANDOLJFERS:	
Postchèque en Girodienst	1015
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	1015
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	1015
Emissies in October 1926	1015
Statistisch Overzicht van den economischen toestand van Nederland	1016
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1017—1024
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.**COMMISSIE VAN ADVIES.**

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco;
Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron
Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr.
Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: D. J. Wansink.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rot-
terdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-
rekening No. 6729.

16 NOVEMBER 1926.

De stemming op de geldmarkt bleef zeer vast. De
vraag naar geld werd nog regelmatig groter, waar-
toe, behalve de nog sterk doorkomende najaarsvraag,
ook de stortingen op de vele emissies bijdroegen. Dien-
tengevolge liepen de geldkoersen alle nog iets verder
op. Particulier disconto steeg tot 3½ pCt.; gisteren
werden enkele posten zelfs voor 3⁷/₁₆ pCt. afgedaan.
De prolongatierente noteerde op verschillende dagen

3¼ à 4 pCt. en ook callgeld was meestal niet onder
3¼ à 4 pCt. te verkrijgen.

* * *

De post binnenlandsche wissels op den weekstaat
der Nederlandsche Bank liep met bijna f 3 millioen,
de post beleeningen met ruim f 17 millioen terug.
Een toename vertoont zoowel de post papier op het
buitenland als de diverse rekeningen onder het actief,
van welke de eerste toename met bijna f 1,5 millioen;
de laatste met bijna f 8 millioen. De post voorschot-
ten aan het Rijk vertoont een vermeerdering van bijna
f 0,4 millioen, terwijl het bedrag aan rechtstreeks bij
de Bank ondergebracht schatkistpapier van f 6 mil-
lioen op de vorige weekbalans tot nihil teruggegaan
blijkt te zijn. In den metaalvoorraad der Bank wor-
den geen veranderingen van beteekenis aangetroffen.

De afname van het bedrag der bankbiljetten in om-
loop belooft ruim f 13,5 millioen. De toename van de
rekening-courantsaldi van anderen bedraagt bijna
f 3,5 millioen. Het beschikbaar metaalsaldo noteert
ruim f 269 millioen tegen bijna f 267 millioen op de
vorige weekbalans. Het dekkingspercentage bedraagt
ruim 50.

* * *

De wisselmarkt was deze week vrij stil; door meer-
dere feestdagen in omliggende landen werd de handel
zeer beperkt. De koersen voor dollars en ponden wer-
den hoofdzakelijk beïnvloed door de meening, die men
in Londen en New York omtrent elkanders ruilmid-
del had, zoodat een daling van den dollarkoers in
Londen een stijging van den Pondenkoers hier ten
gevolge had of omgekeerd. Marken waren, na de sterke
daling in het begin der week, later weder beter, 59,44
—59,31—59,36. Fransche francs onregelmatig. De
koers liep enkele malen op en neer tusschen 8 en 8,40
met een iets vastere stemming aan het einde der week.
Daarentegen waren Lires vrij flauw, 10,62½—10,35.

LONDEN, 15 NOVEMBER 1926.

Geld was de geheele week gemakkelijk en tegen het
einde zelfs overvloedig te noemen, ofschoon de weke-
lijksche staat van de Bank van Engeland deed uitko-
men, dat het uitleenbaar bedrag ter beschikking van
de markt slechts klein was.

Deze geldruimte en meer nog de verbetering in den
Dollarkoers en het gevoel, dat nu werkelijk de steen-
koolstaking met eenige dagen zal afloopen, hadden
een beslist verzwakkenden invloed op disconto, het-
welk dan ook op 4¹¹/₁₆—³/₁₄ sluit.

Het vooruitzicht, dat een einde zal komen aan de
ontzettende verliezen, die door de staking aan handel
en industrie zijn toegebracht, deed een gematigd opti-
mistische stemming baan breken.

Men is zich echter wel bewust, dat met het einde
der staking nog niet het einde der te lijden schade be-
reikt is, daar het gemakkelijker is een markt te ver-
liezen dan terug te winnen.

DE ONTWIKKELING VAN DE ELECTRICITEITSVOORZIENING VAN NEDERLAND TOT HET JAAR 1925.

Naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van de Vereeniging van Directeuren van Electriciteitsbedrijven in Nederland op 4 October 1923, werd een keurig boekdeel van 568 bladzijden groot-kwarto uitgegeven¹⁾, waaruit wij het een en ander willen mededeelen. De samenvatting heeft geruimen tijd gevorderd en het boek is dan ook een standaardwerk geworden omtrent de ontwikkeling der electriciteitsvoorziening hier te lande, tevens een „teeken van samenwerking en kracht” zooals de voorzitter, de heer *J. G. Bellaar Spruijt* aan het einde van zijn inleiding zegt. Deze inleiding bespreekt op onderhoudende en geestige wijze het vele verdienstelijke werk door de Vereeniging van Directeuren gedaan door hare kostprijs-commissie, haar aandeel in crisismaatregelen, de diepgaande studie over de meest gewenschte wijze van electriciteitsvoorziening, uitgegeven door hare commissie van de hoogspanningslijnen, hare pogingen om te geraken tot een keuringsdienst voor elektrische toestellen en materialen, waaraan *Prof. Dr. H. S. Hallo* nog een kort hoofdstuk wijdt.

Zooals *Prof. Ir. G. J. van Swaay*, eere lid der Vereeniging, terecht opmerkt, vallen de eerste belangrijke pogingen van de Regeering tot regeling der electriciteitsvoorziening ongeveer samen met het ontstaan der Vereeniging, die, zooals het tweede eere lid *Dr. Ir. A. C. van Rossem* opmerkt, door de bewonderenswaardige energie van den voorzitter *Bellaar Spruijt*, daarbij gesteund door het centraal bureau onder *Ir. van Staveren* tot bloei en aanzien werd gebracht.

De heer *I. van Dam*, adviseur der Regeering in zake de levering van elektrischen stroom geeft een kort overzicht over de ontwikkeling der voorziening van Nederland en hare wettelijke regeling, terwijl de heer *N. M. H. Doppler*, electrotechnisch adviseur bij de arbeidsinspectie, de veiligheid onzer elektrische sterkstroom-installaties bespreekt en de plaats aanwijst, welke voor dit belangrijke onderwerp aan de overheid toekomt en hier te lande ook wordt toegekend.

Na deze inleidende opstellen door vooraanstaande vakgenooten, die door de portretten der eere-leden, oud-leden en leden versierd zijn, volgen gedetailleerde beschrijvingen met plannen en tabellen over de ontwikkelingsgeschiedenis der aan de Vereeniging aangesloten bedrijven. Deze rijk geïllustreerde beschrijvingen omvatten rond 500 bladzijden.

Twee van de daarin besproken bedrijven vormen ieder een klasse voor zich: die der Nederlandsch-Indische Gas-Mij. en der Staatsmijnen in Limburg, de eerste omdat haar bedrijf in Indië uitgeoefend wordt, de tweede, omdat naast de geschiedenis der electriciteitsproductie door de Staatsmijnen ook die der mijnen zelf kort wordt weergegeven.

De Staatsmijnen beschikken thans over twee elektrische centrales, aan de mijn „Wilhelmina” en aan de mijn „Emma”, terwijl binnenkort een derde centrale, aan de mijn „Maurits”, aan de electriciteitsvoorziening voor de mijnen zelf en voor derden zal deelnemen. Van 1905 tot 1909 werd alle in de Wilhelmina-centrale opgewekte energie op die mijn verbruikt. Nadien betrokken de mijnen Emma en Hendrik, en vanaf 1917 ook de mijn Maurits, een zekere hoeveelheid. In Januari 1913 kwam de centrale der mijn Emma in bedrijf, die in het eerste jaar ca. 35 pCt., in het tweede ca. 53 pCt., thans ca. 85 pCt. van de belasting overnam. Naast de energie, die aan de mijnbedrijven en voor verlichting en verwarming van de woningen der Staatsmijnen wordt afgegeven, wordt

¹⁾ De ontwikkeling van de electriciteitsvoorziening van Nederland in het jaar 1925. Gedenkboek, uitgegeven naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van de Vereeniging van Directeuren van Electriciteitsbedrijven in Nederland. Amsterdam, P. N. van Kampen & Zoon, 1926.

een belangrijke hoeveelheid elektrische arbeid door tusschenkomst der Stroomverkoop-Maatschappij aan derden verkocht. Deze hoeveelheid bedroeg in het begin 45 pCt., maar is thans gedaald tot ca. 30 pCt. van den totaal geleverden arbeid. Deze bedroeg in 1924:

Voor de centrale op:	Max. vermogen K.W.	Opgewekt in K.W.h.	Bedrijfsuren van het max.
Mijn Wilhelmina	4.000	12.729.000	3.180
„ Emma	18.500	95.892.000	5.180
Tezamen	22.500	108.621.000	4.830
waarvan de Stroomverkoop Mij. betrok	7.689	34.232.000	4.400

De zoogenaamde „bedrijfsuren voor het maximum” zijn een fictief getal. Zoolang zou het maximum ongewijzigd in bedrijf moeten blijven om dezelfde hoeveelheid energie te verbruiken. Maar men ziet en zal dit straks door vergelijking met de cijfers voor andere centrales nog duidelijker erkennen, dat de centrale Emma der Staatsmijnen in bijzonder gunstige omstandigheden verkeert. Van de 8760 uren van het jaar is zij (althans denkbeeldig) 5180 uren met maximum belasting in bedrijf. Haar „belastingsfactor” is dus $5180 : 8760 = 59$ pCt. Dit is alleen bij een centrale van dit karakter denkbaar. De 3180 uren van centrale „Wilhelmina”, overeenkomende met een belastingsfactor van 36,3 pCt., worden door verschillende provinciale en gemeentelijke centrales ook bereikt.

Wanneer wij ons nu tot deze wenden, (zie tabel 1—4), verdient het aanbeveling een scheiding te maken tusschen provinciale en gemeentelijke ondernemingen. Want gene gaan gebukt onder veel zwaardere lasten voor het ver uitgestrekt hoogspanningsnet. Men ziet dit goed uit een vergelijking tusschen de gezamenlijke levering der in tabel 1 en 3 samengestelde provinciale bedrijven met dat der gemeente Amsterdam (tabel 2 en 4).

Amsterdam heeft over een net van 600 KM. lengte, vergeleken met rond 7000 KM. van de provincies, rond 200 miljoen KWh. afgeleverd in 1924 tegen rond 280 miljoen KWh. door de provincies. Dit haast 12 maal langere net heeft 80 miljoen gulden aanlegkosten veroorzaakt tegenover rond 30 miljoen voor Amsterdam. Merkwaardig is het feit, dat de aanlegkosten der twee Amsterdamsche centrales schijnbaar iets hooger zijn dan die der 7 provinciale bedrijven, wat echter verklaard wordt door het feit, dat de thans aan provincie en gemeente samen behorende centrales te Utrecht slechts tot 1 Jan. 1922 met 3,7 miljoen aanlegkosten in tabel 2 bij de gemeente zijn opgenomen, terwijl de onder den naam „Limburg” in tabel 1 parasseerende Stroomverkoop Mij. geen eigen centrale bezit.

Het jaarlijksch verbruik in 1924 voor licht, huishoudelijke doeleinden en kleine krachtwerktuigen is in Amsterdam met 83 KWh. per hoofd ook aanzienlijk grooter dan het totale verbruik per hoofd in de provincies met gemiddeld 69 KWh. per hoofd. Amsterdam heeft een totaal verbruik per hoofd van 264 KWh.

De in het hier besproken boek genoemde en in tabel 2 en 4 verzamelde gemeenten hebben te zamen 3 miljoen inwoners en leverden in 1924 over totaal 2260 KM. hoogspanningslijnen 512 miljoen KWh.; het totaal verbruik per hoofd en jaar bedroeg dus 171 KWh. De provinciale bedrijven met 4 miljoen inwoners in het verzorgde gebied leverden over 6668 KM. hoogspanningslijnen tot en met 25 Kilovolt en 375 KM. lijnen voor 50 Kilovolt, dus over 12 keer zoo lange geleidingen te zamen 276 miljoen KWh. en per hoofd 69 KWh., dus ongeveer de helft van hetgeen de gemeenten totaal of per hoofd in hetzelfde jaar konden verkoopen. Het verbruik per hoofd voor licht en huishoudelijke doeleinden is in de gemeenten ongeveer even groot als bij de provinciale ondernemingen het totale, met inbegrip dus van het verbruik voor de grootindustrie.

Tabel 1. Provincies.

Naam	Aanlegkosten		Boekwaarde		Lengte net		Afgel. K.W.h.	Max. bel. K.W.	Bedrijfs-uren
	centrale	net	centrale	net	10 K.V.	50 K.V.			
Noord-Holland	1.400	18.688	837	17.544	1.047	98	58.166	17.793	3.260
Utrecht	—	3.591	—	3.219	463	—	15.489	5.311	2.918
Gelderland	4.927	15.675	4.520	14.833	1.062	42	39.828	13.321	2.990
Noord-Brabant	5.369	17.194	5.037	16.810	1.019	215	50.284	17.400	2.890
Limburg	—	6.603	—	4.903	459	20	34.232	7.689	4.400
Twente	3.395	1.480	2.606	1.130	278	—	23.704	13.700	1.730
Overijssel	1.595	3.071	—	—	470	—	15.718	6.620	2.380
Friesland	2.612	8.459	2.141	7.469	892	—	15.615	4.930	3.241
Groningen	2.143	4.654	1.740	4.047	1.028	—	22.614	8.000	2.952
	21.441	79.415	16.881	69.955	6.718	375	275.650	94.764	3.260

Tabel 2. Gemeenten.

Naam	Aanlegkosten		Boekwaarde		Lengte net 10 K.V.	Afgel. K.W.h.	Max. K.W.	Bedrijfs-uren	Voor licht, huish. doeleinden klein-kraacht per hoofd K.W.h.
	centrale	net	centrale	net					
Amsterdam	× f 1000 24.652	× f 1000 32.646	× f 1000 16.911	× f 1000 17.509	608	× 1000 194.547	73.982	2.830	83
Zaandam	—	344	—	268	19	5.468	1.280	4.270	23
Haarlem	2.458	3.571	1.526	2.531	46	15.074	6.625	2.275	62
Delft	2.103	2.717	1.402	1.803	173	13.296	4.800	2.626	60
Dordrecht 1)	2.666	4.777	1.550	3.535	333 ²⁾	36.503	11.000	3.318	121
Leiden	1.964	3.403	1.078	2.059	237 ²⁾	20.742	8.000	2.590	38
Rotterdam	8.689	11.383	6.324	8.485	432 ²⁾	103.690	39.100	2.650	50 ³⁾
's-Gravenhage	7.120	16.070	4.758	10.702	233	56.362	25.000	2.340	54 ³⁾
Utrecht	3.740 ⁴⁾	4.191	3.077 ⁴⁾	3.378	—	28.737	11.230	2.636	61
Nijmegen	1.566	2.249	1.084	1.550	92 ²⁾	11.302	3.708	3.048	53
Arnhem	1.948	1.674	1.372	1.328	—	8.395	3.780	2.499	52
Enschede	—	2.225	—	1.485	47	6.888	4.818	1.430	56
Leeuwarden	—	1.186	—	993	28	4.674	1.826	2.559	40
Groningen	818	1.214	390	711	22	6.085	4.445	3.053	69
	57.724	87.650	39.472	56.337	2.270	512.363	199.594	2.580	

1) Dordrecht heeft 12500 volt. 2) tot en met 25000 volt. 3) alleen voor licht en huish. doeleinden.

4) tot 1 Januari 1922; daarna gemeensch. met N.V. Prov. en Gem. Utr. Stroomleveringsbedrijf.

Tabel 3. Provincies.

1	2	3	4	5	6	7
Naam	Inwoners v. h. verzorgingsgebied	Aangesloten vermogen in K.W.	Max. belast. in % v.h. aangesl. verm.	Aansluitingen	Idem in % van 2	Totaal verbruik per hoofd
Noord-Holland	499.131	44.907	39,4	80.385	16	116
Utrecht	215.913	—	—	23.550	11	70
Gelderland	767.183	70.923	18,8	46.453	9	52
Noord-Brabant	710.438	34.124	51,0	—	—	70
Limburg	482.520	41.105	18,8	40.901	9	71
Twente	165.666	—	—	7.263	—	144
Overijssel	411.516	—	—	—	—	38
Friesland	397.029	21.024	23,3	32.384	8	39
Groningen	443.557	23.080	34,6	45.930	10	52
	4.092.953	235.163	gem. 31 %	276.866	gem. 11 %	gem. 69

Tabel 4. Gemeenten.

1	2	3	4	5	6	7	8
Naam	Inwoners v. h. verzorgingsgebied	Aangesloten vermogen in K.W.	Max. belast. in % van 3	Aansluitingen	Idem in % van 2	Huishoudelijk verbr. per hoofd	Totaal verbruik per hoofd
Amsterdam	742.000	117.030	63	153.881	21	83	264
Zaandam	29.925	5.931	21,7	4.149	14	23	182
Haarlem	112.700	18.328	36	13.397	12	62	134
Delft	121.200	10.254	47	9.586	8	60	110
Dordrecht	208.800	41.382	26,6	28.877	14	121	176
Leiden	202.800	24.807	32,3	18.360	9	38	102
Rotterdam	674.000	132.700	29,5	74.361	11	50	154
's-Gravenhage	414.400	84.400	29,7	80.720	19	54	136
Utrecht	162.830	36.457	30,7	24.902	15	61	177
Nijmegen	73.245	13.490	27,5	10.366	14	53	154
Arnhem	75.000	16.928	22,3	9.202	12	52	112
Enschede	44.532	—	—	4.932	11	56	155
Leeuwarden	46.038	6.624	27,4	5.633	12	40	102
Groningen	96.700	12.872	34,6	11.830	12	32 ¹⁾	69
	3.004.370	521.203	gem. 33 %	450.196	gem. 15	gem. 57	gem. 171

1) Het gedenkboek geeft hier per „aangesloten” hoofd 69, terwijl hier is opgenomen het getal per inwoner.

	Aantal inwoners v. h. gebied	Lengte in K.M. hoogsp. net		Afgeleverde energie KWh × 1000	Maximum vermogen KW × 1000	Bedrijfsuren van het maximum	Aanlegkosten	
		10 K.V.	50 K.V.				centrale × f 1000	net × f 1000
9 provincies	4.092.956	6.668	375	276.650	84.764	3.260	21.441 ¹⁾	79.415
Amsterdam	742.000	608	—	194.547	73.982	2.830	24.652	32.646

1) Zonder Utrecht en Stroomverkoop.

Uit het feit, dat het verzorgde gebied rond 7 miljoen inwoners omvat, mag echter niet geconcludeerd worden, dat deze ook allen stroom ontvangen. Het aantal aansluitingen bedraagt gemiddeld bij de provincies 11 pCt., bij de gemeenten 15 pCt. Raamt men per aansluiting gemiddeld 4 à 5 inwoners, dan worden dus ongeveer 50 à 70 pCt. van alle inwoners met electriciteit verzorgd.

Voor een goed begrip is het noodig hieraan toe te voegen, dat wat hier onder den naam provincie werd samengevat, niet uitsluitend de provinciale of namens een provincie door een vennootschap uitgeoefende bedrijven omvat. Als „Twente” is hier het bedrijf van het Twentsch Centraalstation ingevoegd, hetwelk een deel van Overijssel van stroom voorziet en bepaaldelijk het karakter van een districtsvoorziening draagt, daarbij echter merkwaardigerwijs in 1924 slechts 1730 bedrijfsuren van het maximum had, terwijl van 1911—23 2000 of meer uren met een maximum van 2988 in 1918 bereikt werden. Dit zou een voorbijgaand conjunctuurverschijnsel kunnen zijn. Als „Overijssel” vermeld, is het bedrijf der IJsselcentrale met het zuidelijk deel van Drente, waarvan het noordelijk deel vanuit het provinciaal bedrijf van Groningen wordt verzorgd. Zeeland heeft pas een deel van zijn gebied verzorgd en in het gedenboek beschreven, zonder echter voor de in 1923 in bedrijf gekomen centrale cijfers te geven.

Ten slotte nog een korte opmerking over het feit, dat het gemiddeld aantal bedrijfsuren van het maximum bij de provincies (met 3260 uren) hooger is dan bij de gemeenten (met 2580 uren). Dit behoeft geen voordeel voor de provincies te zijn, omdat het de niet of slechts gedeeltelijk te vergoeden verliezen in het net insluit. Het feit is ook daarom slechts met beleid te beoordeelen, omdat men wel de geleverde hoeveelheid energie, maar, strikt genomen, niet de maxima der verschillende bedrijven mag optellen. Want deze zullen in 't algemeen niet gelijktijdig optreden, maar door de verscheidenheid der eischen naar den tijd aanleiding geven tot een resulterend maximum, kleiner dan hunne som.

Al deze verschillen spruiten voort uit het karakter der onderneming. De Staatscommissie, ingesteld bij Kon. Besluit van 30 Mei 1921, No. 96, onder voorzitterschap van Mr. Dr. F. A. C. Graaf van Lijnden van Sandenburg, heeft in het rapport der minderheid den economischen toestand van een provinciaal bedrijf met dien van een gemeentebedrijf in een der hoofdsteden vergeleken en is daarbij tot soortgelijke conclusies gekomen als hier uit den inhoud van het gedenboek werden geput en die men bij tijd en wijle nog verder kon uitspinnen. En zij bepleit mede, op grond van dit economisch verschil, de wenschelijkheid van een wettelijke regeling, terwijl de heer *Simon A. Maas* juist de tegengestelde meening is toegedaan en de meerderheid der Staatscommissie alleen maatregelen wensch, die den bestaanden toestand zooveel mogelijk eerbiedigen en het gegroeide aanvaarden. Zonder hierin stelling te nemen, is het hier besproken boek een krachtig bewijs dat, dank zij of ten spijt van de Regeeringsbemoeiing, de electriciteitsvoorziening hier te land zich snel en gunstig heeft ontwikkeld.

C. FELDMANN.

Delft.

DE BUITENLANDSCHE HANDEL VAN NEDERLAND IN HET DERDE KWARTAAL 1926.

De statistiek van den buitenlandschen handel levert voor de beoordeeling der economische bedrijvigheid van een land cijfers, welke eerst op de juiste waarde geschat kunnen worden, wanneer men als onontbeerlijk hulpmiddel daarnaast heeft de mogelijkheid van vergelijking met andere jaren. En juist deze kan voor het tijdvak, waarop de volgende beschouwingen betrekking hebben, grootendeels slechts onvolkomen worden gemaakt, omdat zooals bekend, in de zomermaanden van het vorige jaar wegens overbelasting

van het Bureau te Rotterdam de cijfers van de invoerstatistiek te laag werden opgegeven, welke fout eerst bij het cijfer voor October werd gecorrigeerd. De te lage aangiften in de voorafgaande maanden zouden wij willen taxeerden op circa f 30 miljoen (in de jaren 1923 en 1924 had het totaal bij den invoer in October resp. f 25,5 en 28,6 miljoen meer bedragen dan in September, in October 1925 echter f 60,1 miljoen meer). Men moet derhalve met deze vergissing rekening houden, wanneer men de volgende cijfers van de handelsbeweging met het buitenland in de laatste drie maanden en in de eerste drie kwartalen van 1923—1926 gaat vergelijken:

In- en Uitvoer (met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal).

Tijdperk	Invoer				Uitvoer			
	1923	1924	1925	1926	1923	1924	1925	1926
	in miljoenen fl.				in miljoenen fl.			
Jan./	990.0	1146.4	1186.4	1221.9	592.1	756.6	841.8	791.3
Juni	157.5	198.2	223.6	205.8	95.7	134.4	161.5	141.3
Juli	151.0	174.0	192.1	195.6	107.9	137.8	173.9	159.9
Aug.	166.5	189.6	194.5	208.1	127.7	162.8	177.7	178.4
Sept.	166.5	189.6	194.5	208.1	127.7	162.8	177.7	178.4
IIIekw.	475.0	561.8	610.2	609.5	331.3	435.0	513.1	479.6
Jan./								
Sept.	1464.9	1708.3	1796.5	1831.2	923.4	1191.6	1355.0	1270.9
Invoer								
saldo	—	—	—	—	541.5	516.7	441.5	560.3

Daaruit blijkt dan, dat de vermeerdering van het invoersaldo tot f 560,3 miljoen tegenover de invoersaldi der vorige jaren — afgezien van het in dit opzicht bijzonder gunstige jaar 1925 — niet zoo scherp afsteekt, als de eerste blik wel zou doen gelooven. Op de oorzaken dezer verandering (vermindering van den afzet naar Duitschland) zullen wij later nog nader ingaan. In de eerste plaats zij echter op het volgende gewezen: indien men rekening houdt met de hierboven bedoelde correctie, zou het cijfer voor den invoer in 1925 een vrijwel even hoog bedrag te zien geven als nu voor 1926 is verkregen, waaruit dus valt te concludeeren, dat de daling in het saldo van den handel met het buitenland op rekening komt van de vermindering der waarde van den uitvoer. Terwijl deze daling voor de eerste drie kwartalen ongeveer f 84 miljoen bedraagt, is deze voor het laatste kwartaal alleen circa f 34 miljoen, een cijfer, dat geen reden tot tevredenheid kan geven, ook al is de uitvoer op zichzelf in dit laatste kwartaal veel grooter (resp. f 148 en f 44 miljoen) dan in de jaren 1923 en 1924 en al houden wij bij een vergelijking met het jaar 1925 de lagere indexcijfers in het oog.

Het bovenstaande heeft betrekking op de waarde van den buitenlandschen handel; bij de beweging naar de hoeveelheid zien wij, voor zoover den invoer betreft, een regelmatige toename; bij den uitvoer eveneens. Het beeld blijft ten aanzien van den invoer hetzelfde, wanneer wij, zooals zulks ook in het volgende overzicht is gebeurd, den invloed der kolonbeweging uitschakelen, en toont met betrekking tot den uitvoer na de krachtige stijging voor de jaren 1923—1925 in het thans loopende jaar stabiele cijfers.

De Nederlandsche Handel met het Buitenland.
(gewicht in 1000 tons).

Tijdperk	Invoer				Uitvoer			
	1923	1924	1925	1926	1923	1924	1925	1926
Jan.								
Juni	8.745	10.527	11.931	13.254	3.831	4.459	5.467	6.590
Juli/								
Sept.	5.118	5.675	6.826	7.968	2.187	2.468	3.376	4.762
Jan./								
Sept.	13.863	16.202	18.757	21.222	6.018	6.927	8.843	11.352
Kolen	4.530	5.025	6.024	7.359	1.692	1.744	2.741	5.256
Jan./								
Sept.								
(zond.								
Kolen	9.330	11.157	12.733	13.863	4.326	5.183	6.102	6.096

Dit alles bevestigt, dat de verslechtering van de Nederlandsche handelsbalans in hoofdzaak, voor zoover betreft de waarde, door vermindering van den export is veroorzaakt. Natuurlijk dringt zich dan de vraag

op, aan welke oorzaken de laatste moet worden toegeschreven; de onderstaande tabel poogt daaromtrent inzicht te geven:

In- en Uitvoer volgens de 15 groepen der Nederlandsche Handelsstatistiek.

Groep.	1925		1926		1926	
	Invoer	toe-(+) of afname(-)	Uitvoer	toe-(+) of afname(-)	Uitvoer	toe-(+) of afname(-)
I.	86.3	73.7	- 12.6	384.7	337.9	- 46.8
II.	490.1	493.3	+ 3.2	201.6	163.9	- 37.7
III.	298.9	333.3	+ 34.4	103.6	132.8	+ 29.2
IV.	35.1	33.9	- 1.2	54.4	45.1	- 9.3
V.	42.5	42.4	- 0.1	37.2	35.4	- 1.8
VI.	102.2	109.1	+ 6.9	111.3	123.6	+ 12.3
VII.	92.2	96.9	+ 4.7	10.6	9.3	- 1.3
VIII.	46.9	42.2	- 4.7	35.9	30.7	- 5.2
IX.	223.6	220.1	- 3.5	160.8	151.3	- 9.5
X.	16.7	16.7	—	7.9	8.4	+ 0.5
XI.	10.4	12.0	+ 1.6	6.1	6.4	+ 0.3
XII.	24.7	25.7	+ 1.0	30.5	32.0	+ 1.5
XIII.	157.4	150.3	- 7.1	121.5	112.3	- 9.2
XIV.	43.6	45.8	+ 2.2	22.8	18.1	- 4.7
XV.	126.2	136.0	+ 9.8	66.1	63.7	- 2.4
	1796.7	1831.2	+ 34.5	1355.0	1270.9	- 81.4

Bij een uitvoer-vermindering van f 84,1 miljoen komt ten laste van den geringeren export aan dieren en producten van dierlijken oorsprong (I) f 46,8 miljoen (f 21,4 miljoen in het eerste halfjaar), aan producten van plantaardigen oorsprong (II) 37,7 (16,6) miljoen, aan meel en producten daaruit (IV) f 9,3 (5,1) miljoen, aan garens enz. (IX) f 9,5 (4,7) miljoen en aan diverse voedings- en genotmiddelen (XIII) f 9,2 (11,7) miljoen. Evenals laatstgenoemde post toont ook de groep van huiden, vellen, leder enz. (VIII) met f 5,2 (5,8) miljoen een relatieve verbetering; de sterkste is echter waar te nemen bij mineralen (kolen!) en metalen (III) waar de toeneming der eerste zes maanden van f 6,9 tot f 29,2 miljoen in 1926 gestegen is. Het zijn derhalve weder de bodemproducten in ruimeren zin, welke verantwoordelijk zijn voor dezen teruggang en waarvan de markt ook niet wel kan worden verruimd door een verlaging der productiecosten, terwijl de geringere uitvoerwaarde voor textielproducten vermoedelijk in verband zal staan met de verhoudingen op de wereldmarkt voor een aantal van deze artikelen.

Bezien wij nu de zijde van den invoer, dan valt een belangrijke vermindering eigenlijk alleen vast te stellen bij dieren en producten van dierlijken oorsprong (I), waar deze f 12,6 miljoen (in de eerste zes maanden f 6,7 miljoen) bedroeg, voorts bij huiden, vellen, leder enz. (VIII), waar zij f 4,7 (3,9) en bij garens, touw enz., waar zij f 3,5 (6,0) miljoen beliep, terwijl bij diverse voedings- en genotmiddelen (XIII) in plaats van de toename van f 2,1 miljoen, die in het eerste halfjaar viel te constateeren, thans een geringere invoer van f 7,1 miljoen moet worden vermeld. De belangrijkste import-stijging komt op rekening van mineralen, metalen enz. (III) met f 34,4 (21,2) miljoen; daarop volgen oliën, hars, was enz. (VI) met f 6,9 (5,6) en diverse artikelen met f 9,8 (7,9) miljoen. Deze cijfers hebben evenwel op grond van het bij de inleiding medegedeelde slechts betrekkelijk geringe waarde.

Terwijl in dit geval de juiste beoordeeling wordt bemoeilijkt door een slechts éénmaal begane fout, wordt een vergelijking met vorige jaren lastiger gemaakt door de verandering in de statistiek zelve, nl. door de reeds in ons vorige overzicht vermelde wijziging sinds 1 Maart 1926 in het begrip „Land van oorsprong” (pag. 753, 25 Aug. 1926). Deze moet van zeer grooten invloed zijn bij een land als Engeland, dat thans voor een aantal belangrijke invoerartikelen van koloniale herkomst niet meer als land van oorsprong wordt aangegeven, terwijl een ander gedeelte van de scherpe daling bij den import (met f 113,4 miljoen) wel op rekening dient te worden gesteld der gevolgen van mijnarbeiders-staking. De laatste is ongetwijfeld ook van invloed geweest op de stijging van den uitvoer naar Groot-Brittannië, welke inmiddels geenszins als

een nieuw verschijnsel kan worden aangemerkt. De ontwikkeling van Nederland's buitenlandschen handel met de zes in dit opzicht voornaamste landen blijkt uit de volgende opstelling:

De Handel van Nederland met zes voorname landen in de eerste negen maanden 1923—1926.

(In millioenen guldens).

Land	Jaar	Invoer	Uitvoer	Land	Jaar	Invoer	Uitvoer
Duitschland	1923	360.8	123.7	Frankrijk	1923	50.9	93.4
	1924	429.5	338.6		1924	74.1	86.2
	1925	434.3	379.6		1925	80.8	62.6
	1926	491.1	266.7		1926	87.6	59.5
Gr.-Britt.	1923	219.8	250.7	V. Staten	1923	193.3	51.3
	1924	218.2	298.4		1924	175.4	43.4
	1925	294.0	329.7		1925	203.6	51.5
	1926	180.6	358.6		1926	193.7	60.3
België	1923	157.6	97.2	N.O.-Indië	1923	81.3	79.1
	1924	180.6	103.7		1924	96.0	75.0
	1925	202.7	117.1		1925	94.9	99.7
	1926	204.9	101.5		1926	101.8	101.3
				Totaal ..	1923	1012.8	602.0
					1924	1173.8	945.3
					1925	1310.3	1040.1
					1926	1259.7	947.9

Deze tabel vindt hare aanvulling in het volgende overzicht, waarin wordt gepeogd de toe- of afnemingen van den Nederlandschen export naar bedoelde landen juist in het laatstverloopen kwartaal te schetsen.

Teruggang (—) of toename (+) van den Nederlandschen export 1926 tegen 1925.

Land	Tijdperk	Mill. fl.	Land	Tijdperk	Mill. fl.
Duitschl.	Jan.-Juni	- 67.7	Frankrijk	Jan.-Juni	+ 1.6
	„ -Sept.	- 112.9		„ -Sept.	- 3.1
	Juli-Sept.	- 45.2		Juli-Sept.	- 1.5
Gr.-Britt.	Jan.-Juni	+ 7.2	V. Staten	Jan.-Juni	+ 12.2
	„ -Sept.	+ 28.9		„ -Sept.	+ 8.8
	Juli-Sept.	+ 21.7		Juli-Sept.	- 3.4
België	Jan.-Juni	- 3.3	N.O.-Indië	Jan.-Juni	+ 4.1
	„ -Sept.	- 15.6		„ -Sept.	+ 1.6
	Juli-Sept.	- 12.3		Juli-Sept.	- 2.5
		Totaal ..	Jan.-Juni	- 49.1	
			„ -Sept.	- 92.2	
			Juli-Sept.	- 43.1	

Uit beide te zamen blijkt, dat de invoer uit Duitschland met nagenoeg een half milliard gulden den hoogsten stand bereikte, maar de uitvoer zich minder gunstig ontwikkelde; omtrent Groot-Brittannië werd reeds e.e.a. opgemerkt; wat België betreft valt met betrekking tot de totale waarde van den import de invloed van de Francs-daling slechts in geringe mate te onderkennen; anders staat het echter met den uitvoer naar dit land, die juist in de zomermaanden sterk verminderde; de invoer uit Frankrijk is sedert 1923 geregeld toegenomen; de uitvoer naar dit land geeft het tegenovergestelde beeld; zulks heeft ten gevolge, dat Frankrijk thans bijna evenveel in Nederland invoerde als het in 1923 van Nederland kocht, en thans uit Nederland niet veel meer invoert dan het in 1923 naar Nederland exporteerde. Het lagere cijfer voor den invoer uit de Ver. Staten hangt wellicht juist samen met de vermelde moeilijkheden bij het Rotterdamsche Bureau; de uitvoer daarheen is verder gestegen, hoewel het laatste kwartaal op zichzelf niet zeer gunstig was. De uitvoer naar Nederl.-Indië is thans met den invoer daaruit ongeveer in evenwicht, hetgeen ook in 1923 en 1925 het geval was. In totaal liep de invoer uit deze zes landen met ongeveer f 50 miljoen, en de uitvoer met pl.m. f 92 miljoen terug.

Het laatste cijfer kan geen verwondering wekken, wanneer men in aanmerking neemt, dat de uitvoer naar Duitschland in de eerste drie kwartalen van 1926 met f 112,9 miljoen verminderde, d.w.z. met meer dan de vermindering van den totalen uitvoer van ons land (f 84,1 miljoen); de uitvoer naar de overige landen toont derhalve een niet onbelangrijke toeneming. Wat nu betreft den Duitsch-Nederlandschen handel in het bijzonder, toont het volgende

overzicht, dat weliswaar sedert het eerste kwartaal van 1926, waarin het laagste punt werd bereikt, een langzame stijging van den Nederlandschen uitvoer valt waar te nemen, maar deze voltrekt zich in langzamer tempo dan het vorige jaar. De aankopen van Nederland in Duitschland evenwel bereikten in dit kwartaal de grootste hoogte.

De Nederlandsch-Duitsche Handel.

Tijdperk	Invoer	Uitvoer	Tijdperk	Invoer	Uitvoer
	(mill. fl.)			(mill. fl.)	
1925 Ie kwart.	150.8	108.4	1926 Ie kwart.	163.7	69.4
IIe „	134.8	118.6	IIe „	156.1	89.8
IIIe „	148.7	152.6	IIIe „	171.3	107.5
IVe „	159.7	89.6			

Wanneer wij nu nagaan, welk aandeel de afgewerkte producten in den import en den export van Nederland hadden, komen wij tot de slotsom, dat in dit opzicht het derde kwartaal van 1926 niet ongunstig is geweest. In totaal had de Nederlandsche uitvoer aan afgewerkte producten in de eerste negen maanden een waarde van f 766,3 miljoen tegenover een import van f 812,8 miljoen; derhalve was er een invoersaldo van f 46,5 miljoen in vergelijking met een dergelijk van f 35,4 miljoen in 1924 en een exportsaldo van f 43,8 miljoen in 1925. Vergelijkt men echter dit invoersaldo ter groote van f 46,5 miljoen met het reeds op het einde van het eerste halfjaar 1926 bestaande van f 52,1 miljoen, dan blijkt, dat het derde kwartaal alléén een uitvoeroverschot aan afgewerkte producten ter waarde van f 5,6 miljoen heeft geleverd (verleden jaar had nochtans dit overschot f 31,4 miljoen bedragen). Over de eerste negen maanden bedroeg de daling bij uitgevoerde gefabriceerde voedingsmiddelen in vergelijking met 1925 f 31,5 miljoen, bij fabriekaten van anderen aard slechts f 5,3 miljoen; aan voedingsmiddelen werd voor f 1,7 miljoen minder ingevoerd, aan andere fabriekaten echter voor f 55,2 miljoen meer.

In- en uitvoer van fabriekaten Januari-September 1924-1926.

	(In miljoenen fl.)					
	1924	1925	1926	1924	1925	1926
	Invoer			Uitvoer		
a. Voedingsmiddelen	138.3	131.5	129.8	317.6	336.5	305.0
b. Andere fabriekaten	595.4	627.8	683.0	380.7	466.6	461.3
Totaal	733.7	759.3	812.8	698.3	803.1	766.3
Invoersaldo	—	-43.8	—	35.4	—	46.5
„ Ie halfj. —	—	-12.4	—	38.0	—	52.1
„ IIIe kwart. —	-2.6	-31.4	-5.6	—	—	—

De doorvoerhandel, en voornamelijk de doorvoer met overlading, was zoowel in het derde kwartaal als in de drie eerste kwartalen te zamen buitengewoon levendig, gelijk de volgende opstelling betreffende de drie laatste jaren doet zien. In het derde kwartaal was de toeneming zelfs bijzonder sterk; zij bedroeg ongeveer 40 pCt.

Doorvoer met en zonder overlading (1000 tons) 1924-1926

	met			zonder		
	1924	1925	1926	1924	1925	1926
Jan.-Sept..	12.837	17.907	22.009	6.424	7.619	9.058
Jan.-Juni.	8.321	11.289	12.542	3.958	4.519	5.785
Juli-Sept..	4.516	6.618	9.467	2.466	3.100	3.273

Dat onder deze omstandigheden en in verband met de groote hoeveelheden kolen, welke buitenlandsche schepen aan den Nieuwen Waterweg en in Rotterdam innamen, ook de havenbeweging van Rotterdam zoowel als die van de gezamenlijke Nederlandsche havens sterk steeg, ligt wel voor de hand. Rotterdam's havenbeweging in de drie maanden van het derde kwartaal 1926 bedroeg twee derden van die in de eerste negen maanden van 1924 en de helft van die in de eerste negen maanden van 1925. De havenbeweging van alle havens te zamen stelde zich over de eerste drie kwartalen van 1926 meer dan de helft hooger dan in 1924 en bijna een vierde hooger dan in de overeenkomstige periode van het vorige jaar:

Resumeerende ziet men ook in het afgelopen kwartaal verscheidene, geenszins parallel loopende fac-

Nederlandsch Havenverkeer (ter zee en langs rivieren en kanalen) 1924-1926 (1000 tons).

Tijdperk	Rotterdam	Amsterdam	Vlaardingen	Alle hav.
Januari-Sept. 1926	47.866	5.473	4.001	69.133
„ -Juni 1926	28.174	3.254	2.243	40.390
Juli-September 1926	19.692	2.221	1.758	28.743
Januari-Sept. 1924	29.278	4.508	2.794	43.369
„ „ 1925	39.065	5.121	4.129	57.615

toren: naast de minder gunstige ontwikkeling van den uitvoer, vooral van landbouwproducten, staat een niet onbevredigende export van industrie-producten, die echter eenigszins bij de gunstige cijfers van het vorige jaar ten achter blijft. Bovenal moet vermeld worden de buitengewoon groote bedrijvigheid in den doorvoerhandel en in de haven van Rotterdam, welke vermoedelijk tot op zekere hoogte een troost zal kunnen zijn tegenover de omstandigheid, dat de beweging aan stukgoederen in deze haven zich weder minder gunstig liet aanzien.

DR. WILHELM MAUTNER.

HET INVOERVERBOD VAN ENGELAND VAN VERSCH VLEESCH, AFKOMSTIG VAN HET VASTELAND VAN EUROPA.

Na de uitvaardiging van dit invoerverbod (Importation of carcasses, Prohibition-Order, dated 2nd June 1926) deden zich uit de kringen van belanghebbenden zoowel in Engeland als op het vasteland onmiddellijk stemmen hooren, waarbij het groote nadeel, dat deze maatregel aan velen had berokkend, werd uiteengezet. Ondanks de talrijke daarbij aangevoerde argumenten werd tevergeefs getracht de „Order”, die immers in verband met het op het vasteland in sterke mate heerschende mond- en klauwzeer was uitgevaardigd, ingetrokken te krijgen.

Ook de Nederlandsche regeering deed de noodige stappen om het versche vleesch van hier geslachte dieren weder in Engeland te kunnen invoeren, doch eveneens leidden deze pogingen niet tot het gewenschte resultaat. Alleen de export van lichtgezouten varkensvleesch, z.g. bacon, kon, onderworpen aan de desbetreffende in de „Order” aangegeven voorschriften, ook van Nederland uit als voorheen bestendigd blijven.

Thans is van Engelsche zijde opnieuw een poging aangewend om te trachten, dat de Engelsche regeering de meergenoemde „Order” weder zou intrekken. Het geschiedde in den vorm van een „memorandum”, dat een commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van eenige vereenigingen met name: National Federation of Meat Traders' Associations, Incorp., London Retail Meat Traders' Association, Incorp., Sausage Manufacturers' Association, Anglo-Belgian Fresh Meat Co., Zeebrugge en Metropolitan Grocers' and Provision Dealers' Association, den 5en October aan den Engelschen Minister van Landbouw heeft gericht.

In den aanhef van dit memorandum wordt de meening van adressante naar voren gebracht, dat haar leden, zoowel van economisch standpunt als uit het oogpunt van volksgezondheid, eenstemmig van oordeel zijn, dat zulk een strenge maatregel niet alleen niet te rechtvaardigen is, maar dat de „Order” zeker nadeelig is voor de welvaart der gemeenschap.

In aanmerking genomen, dat, terwijl in 1925 ruim 53.000 ton versch vleesch van het continent was aangevoerd (ruim 47.000 ton van Nederland, 4000 van Denemarken en 2000 van andere landen), deze hoeveelheid thans door het invoerverbod wordt teruggehouden, beschrijven belanghebbenden verder de gevolgen hiervan in een uitvoerige uiteenzetting, waarvan het voornaamste in korte trekken hieronder volgt.

a. Bacon-curing and Agriculture. De fabrieken, die zich in Engeland met „bacon-curing” (het fabriceren van lichtgezouten varkensvleesch) bezighouden, ondervinden thans heviger concurrentie dan ooit te voren door den sterk verhoogden invoer van bacon van het vasteland, terwijl daarentegen het aanbod van baconvarkens in Engeland afneemt. De Engelsche varkens worden nu, vooral door de groote vraag naar versch vleesch voor de Londen-markt, tegen hooge prijzen

aangekocht¹⁾. Door het invoerverbod vermindert, in vergelijking met de cijfers, die voor 1925 ten dienste staan, de aanvoer van versch vleesch in Londen met ongeveer 40 pCt.

Een verhoogde productie, in verband met de als gevolg daarvan stijgende tendenz der prijzen, verwacht de commissie daardoor evenwel niet, in aanmerking genomen de aanmerkelijke afslachting van den veestapel, in het bijzonder van moedervarkens en vaarzen, hetgeen door de hooge vleeschprijzen wordt bevorderd.

Ook is geen productievermeerdering te verwachten van de zijde der varkensfokkers en varkensmesters, die op kleine schaal hun bedrijven zouden kunnen uitoefenen. Deze hebben door de vele voor hen bezwarende van overheidswege vastgestelde voorschriften in de laatste jaren zulke ernstige verliezen geleden, dat zij niet anders dan na goede waarborgen weder het fokken en het mesten van varkens ter hand zullen nemen.

b. *Trade and Manufacture.* In het bijzonder wordt gewezen op den vleeschhandel met Nederland. Vele firma's, die versch vleesch van hier hadden betrokken, soms met een omzet bedragende meer dan £ 1.000.000, waren door den nieuwen maatregel zeer benadeeld.

c. *Employment.* Door prijsverhoging van vleesch in de industriecentra van Engeland, daarentegen door prijsdaling daarvan in de vleeschproductielanden op het continent, is er een grotere marge ontstaan tusschen den levensstandaard in deze landen en dien in Engeland, met dit gevolg, dat op het vasteland de kosten van bewerking van bacon belangrijk minder moeten zijn dan in Engeland. De onder a. genoemde concurrentie wordt zodoende nog versterkt.

d. *Public Health.* Tegen hooge prijzen wordt thans bevroren varkensvleesch uit Noord-Amerika en Argentinië ingevoerd, terwijl in het laatstgenoemde land, zooals wordt erkend, eveneens mond- en klauwzeer heerscht. Daarbij komt nog, dat het vriesproces het virus eerder in stand houdt dan vernietigt (vide First Progress Report of the Foot-and-Mouth-Disease Research Committee, p. 12 (4) — „Effect of temperature on the virus”).

e. *Cost of Living.* Een terughouding van 40 pCt. van den aanvoer van versch vleesch aan de Londenmarkt moet zeker invloed uitoefenen op de kosten van levensonderhoud. De in het memorandum nader geïllustreerde prijzen, die in de afgelopen maanden Juni tot en met September bijna steeds zijn gestegen, zouden, zooals verder wordt verklaard, zeker nog hooger zijn geweest, indien de crisis in de industrie der laatste maanden de algemeene koopkracht niet had verminderd. Vooral in de maanden September tot en met April, in welk tijdvak de vraag steeds veel grooter is dan in de vier daaraanvoorafgaande maanden, moet de schaarschte van versch vleesch nog meer tot uiting komen. Volgens de gegevens voor dit tijdvak over 1925/1926 bedroeg het gewicht van versch varkensvleesch, aangevoerd op de Londenmarkt van het vasteland 79 pCt. van den geheelen aanvoer op die markt. Met zulk een vermindering zal het duidelijk zijn, dat de prijs van dat vleesch zóó zal stijgen, dat het buiten het bereik zal komen van den middenstand en de arbeidersklasse.

Vervolgens wordt de aandacht gevestigd op het feit, dat de Nederlandsche regering de bewijzen had aangevoerd, dat binnen 24 uur na slachting, in het vleesch een het mond- en klauwzeervirus vernietigend zuur wordt gevormd, waardoor een geslacht dier zoo-

¹⁾ In vergelijking met de prijzen ten tijde van de uitvaardiging van het invoerverbod (begin Juni) bedroeg de prijsstijging voor het Engelsche versche varkensvleesch in de laatste weken voor 1e kwaliteit ongeveer 40 pCt., voor mindere kwaliteiten ongeveer 20 pCt. Wat betreft de andere vleeschsoorten steeg de prijs van vet kalfsvleesch ongeveer 25 pCt., terwijl de prijzen van rund- en schapenvleesch (beide soorten zowel versch als bevroren en gekoeld) in begin November ongeveer gelijk waren aan die in begin Juni.

doende ongeschikt wordt om de gevreesde ziekte over te brengen. Ook na deze bewijsoverlevering is het invoerverbod van versch vleesch van kracht gebleven. De commissie wijst er echter met klem op, dat er veel meer gevaar voor besmetting ligt in den invoer van bevroren en gekoeld vleesch van Argentinië dan van het versche vleesch van het vasteland. Het memorandum verwijst hierbij naar:

„First Progress Report of the Foot and Mouth Disease Research Committee, page 12 — „At the Ministry's laboratory, apthous lymph from guinea-pigs „was found to be still virulent after 190 days at 4° „to 7° cent., whereas small amount of emulsions from „pads of infected guinea-pigs were shown to be virulent after 124 days in the ice box at -4° to 3° cent. „During this period, the virulent fluid had been „frozen and thawed at least twenty times.”

Ten slotte richt de commissie het verzoek tot de regeering versch vleesch, geslacht in de vastelands-abattoirs, waar de keuring in orde is, niet achter te stellen bij bevroren en gekoeld vleesch, afkomstig van de Argentijnsche slachthuizen.

Tot zoover het memorandum.

De quintessens van het schrijven der vereenigingen komt wel hoofdzakelijk hierop neer, dat na al de tot nu toe vergeefs aangewende pogingen om het invoerverbod ingetrokken te krijgen, de gelegenheid, om zich weder tegen de „Order” uit te spreken, wordt aangegrepen en wel met het nieuw hierboven aangehaald verweermiddel aan de hand van het rapport der „mond- en klauwzeercommissie”.

Dit rapport zal ook voor de Nederlandsche regeering dienstig kunnen zijn om, indien dit nog niet mocht zijn geschied, terug te komen op de reeds gevoerde onderhandelingen, die in Augustus jl. hebben plaats gevonden tusschen de Nederlandsche deskundigen en de Engelsche autoriteiten naar aanleiding van „de proeven van de Rijksseruminrichting, die aangetoond hadden, dat de vrees van den Engelschen „Minister van Landbouw voor het overbrengen der „ziekte door vleesch van dieren, geslacht in het incubatie-stadium, ongegrond is” (zie officieel communiqué Augustus 1926). De Engelsche regeering heeft volgens de toen gevoerde discussie toegezegd het Engelsche standpunt nog eens nader te zullen overwegen. Deze overweging heeft weliswaar een negatief resultaat gehad, doch het rapport geeft roden de gelegenheid weder op te nemen¹⁾.

De in het rapport neergelegde uitspraak werd ook onder de aandacht van onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw gebracht door de voor eenige weken aan Z.Exc. ingezonden vragen van het lid der Tweede Kamer Weitkamp met verzoek maatregelen te willen nemen tegen het besmettingsgevaar, dat door het in Argentinië geslachte en hier ingevoerde vleesch zou kunnen worden overgebracht²⁾.

Deze gestelde vragen doelen ongetwijfeld op een invoerverbod in Nederland van bevroren en gekoeld vleesch, waarop reeds na het bekend worden van het Engelsche invoerverbod van verschillende

¹⁾ In de voor eenige dagen gepubliceerde memorie van antwoord met betrekking tot de Staatsbegroting voor 1927 (Hoofdstuk V) heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw intusschen medegedeeld, dat er 21 October jl. opnieuw een uitvoerig schrijven tot den Minister van Buitenlandsche Zaken werd gericht, waarin o.m. werd verzocht aan de Engelsche regeering de vraag voor te leggen, of op handhaving van het invoerverbod moet worden gerekend. In dit schrijven is ook in denzelfden zin als in het memorandum, gewezen op den invoer van Argentijnsch vleesch in Engeland tegenover het invoerverbod van versch vleesch van hier.

²⁾ Eenige dagen geleden heeft de Minister hierop geantwoord, dat een land, waar mond- en klauwzeer voorkomt, zoodanige maatregelen kan treffen, dat het overbrengen der besmetting door uitgevoerd vleesch kan worden voorkomen en dat de tot dusver verkregen inlichtingen een invoerverbod van vleesch uit Argentinië nog niet wettigen.

zijden, echter juist op grond van dit verbod, werd aangedrongen. Men zij evenwel voorzichtig om tot zulk een maatregel, behoudens het geval, dat van dit vleesch inderdaad besmettingsgevaar voor onzen vee-stapel te vreezen zou zijn, over te gaan. Mocht Nederland's vleeschexport zich onbepaald kunnen blijven ontwikkelen, onverschillig of het Engelsche invoerverbod van kracht blijft of ooit zal worden opgeheven, zoo diene men niet uit het oog te verliezen, dat invoer van bevroren en gekoeld vleesch onzen vleesch-uitvoer verhoogt. Ingeval deze uitvoer echter door maatregelen in het buitenland aanmerkelijk in zijn ontwikkelingsgang mocht worden belemmerd, zullen economische factoren wel beslissen, of invoer van het buitenlandsche vleesch stand zal kunnen houden. Gedurende de laatste jaren, waarin dat soort vleesch in aanmerkelijke hoeveelheden hier werd geïmporteerd, is echter gebleken, dat de uitvoer van het in Nederland geproduceerde vleesch, vooral van varkensvleesch, ook daardoor in hooge mate kon stijgen, terwijl invoer van veevoederstoffen, die immers voor onze vleeschfabricage noodzakelijk zijn, niet in verhouding tot den vleeschexport was toegenomen.¹⁾

Of deze uitvoer evenwel in dezelfde mate als in de laatste jaren zal kunnen blijven gehandhaafd voor het geval, dat Engeland zijn grenzen voor het verse vleesch van Nederland zal gesloten houden, zal de tijd moeten leeren. De cijfers van den vleeschuitvoer der laatste maanden hebben bij enkelen een groot deel van de aanvankelijk verontrustende stemming kunnen wegnemen. Men bedenke evenwel, dat de uitvoer in die maanden niet anders is te beschouwen dan geforceerd na een tijd van weifeling der producenten, die steeds in de optimistische verwachting leefden, dat Engeland zijn deur in het begin van den herfst weer zou openen en die tot verkoop van hun vee tot de sterk gedaalde prijzen niet zoo spoedig wilden overgaan. Wanneer het invoerverbod in dat land niet zal worden ingetrokken zal men eerst na langeren tijd kunnen concluderen, welke gevolgen dit voor ons land heeft gehad.

Dr. ALEX. REENS.

WIJZIGING IN DE REGELING VAN HET CIRCULATIE-BANKWEZEN VAN CURAÇAO.

Medio Juli 1925 werd door den Gouverneur van Curaçao een voorstel ingediend tot herziening van het reglement van de Curaçaosche Bank van 30 Mei 1907 (Publicatieblad No. 9). Nadat over dit voorstel, hetwelk een algeheele verandering van het Bankreglement beoogde, einde September 1925 door den Kolonialen Raad een Voorloopig Verslag was uitgebracht, werd begin November d.a.v. tot de intrekking van het ontwerp overgegaan. Deze maatregel was het gevolg van een inmiddels ingekomen schrijven van den Minister van Koloniën, waarbij deze mededeelde, dat hij het plan had opgevat de inrichting en den werkring van de West-Indische circulatiebanken bij de wet te doen vaststellen en het voorstel van den Gouverneur derhalve als overbodig beschouwde.

Door de voortdurende uitbreiding van het bedrijf der Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij, eene dochterinstelling van de Bataafsche Petroleum Maatschappij, door de vestiging op Aruba van de Lago Oil and Transport Company, eene tot het concern van de Standard Oil Company behorende onderneming, door den steeds toenemenden handel en scheepvaart en mede ten gevolge van de groote werken voor havenverbetering en watervoorziening doet de vraag naar biljetten van de Curaçaosche circulatiebank zich sedert eenigen tijd met steeds meer kracht gevoelen²⁾. De Curaçaosche Bank tracht zoo goed

mogelijk aan de vraag naar bankbiljetten te voldoen. Zij wordt evenwel in hare gestie gehandicapt door de ter zake bestaande voorschriften. Volgens afdeling 3, No 11, van het Bankreglement van 1907 was de verhouding, waarin het bedrag aan bankbiljetten door bij de Directie der Bank te Willemstad berustende munt of muntmateriaal moest zijn gedekt, bepaald op 1/3. Voor de rekening-courantsaldi en andere dadelijk opeisbare vorderingen was derhalve geen dekking voorgeschreven. Voorts was een z.g. „bankbiljetten-kapitaal” van f 250.000,— vastgesteld, m.a.w. de maximum-uitgifte van bankbiljetten op f 250.000,— bepaald. Eene soortgelijke regeling werd vóór 1875 bij De Javasche Bank aangetroffen.

In verband met de behoefte van den handel aan meerdere ruilmiddelen werd de voorgeschreven metaaldekking in 1909 van 1/3 op 1/5 teruggebracht (P.B. 1909, No. 15). Dezelfde reden veroorzaakte eene trapsgewijze verhooging van het maximum voor de uitgifte van bankbiljetten van f 250.000,— in 1907 tot f 1.500.000,— in 1919 (P.B. No. 66). Ondanks deze verruiming van de gestelde grens bleef de behoefte aan bankbiljetten aanhouden. Vooral in 1920, toen het Koloniaal Bestuur in afwachting van de uitvoering van de wet van 27 November 1919¹⁾ (Nederlandsch Staatsblad No. 786), begon met de grove zilveren munt zooveel mogelijk aan de circulatie te onttrekken. De Bankdirectie werd daarom door eene wijziging van het Bankreglement gemachtigd om in bijzondere omstandigheden de gestelde grens van f 1.500.000,— voor de bankbiljetten-uitgifte te boven te gaan onder voorbehoud van volledige dekking in munt en (of) muntmateriaal voor de boven de limiet uitgegeven biljetten (P.B. 1920, No. 31). Deze regeling herinnert aan de Bank Charter Act van 19 Juli 1844, de Peel Act.

Van bovenvermelde bevoegdheid is eerst in den loop van Februari 1925 gebruik gemaakt, sedert is echter het bedrag aan in omloop zijnde bankbiljetten voortdurend gestegen en — zooals hiervoor is aangetoond — f 2.150.000,— genaderd. Bij handhaving van de staande voorschriften wordt zoodoende een kapitaal van rond f 650.000,— vastgezet en renteloos gemaakt.

Het Koloniaal Bestuur, verwachtende dat de door het Opperbestuur in uitzicht gestelde regeling niet spoedig tot stand zal komen en van meening, dat de bestaande toestand, welke den vooruitgang van het gewest belemmert, niet langer mag voortduren, heeft in April 1926 bij den Kolonialen Raad een voorstel ingediend tot partieele wijziging van het reglement der Curaçaosche Bank.²⁾

De ontwerp-veroordening is na voorafgaande schriftelijke behandeling in de vergadering van den Kolonialen Raad van 1 September j.l. zonder hoofdelijke stemming aangenomen en op 14 September d.a.v. door den Gouverneur vastgesteld.

In de eerste plaats wordt in deze verordening bepaald, dat de grens voor de uitgifte van bankbiljetten komt te vervallen, waardoor het voorbeeld wordt gevolgd van De Javasche Bank en De Surinaamsche Bank, welke zusterinstellingen onderscheidenlijk in 1875 en in 1918 het stelsel van contingenteering hebben verlaten. De metaaldekking, welke nog beperkt blijft tot de bankbiljetten, wordt evenals in het oorspronkelijke reglement van 1907 op 1/3 bepaald.

Voorts wordt het kapitaal der Bank van f 350.000,— op f 450.000,— en de maximum-reserve van f 50.000,— op f 150.000,— verhoogd. De voor de kapitaalsvergroting benodigde som van f 100.000,— zal worden gevonden door overschrijving op de kapitaal-rekening

1 Jan. 1924	f 1.197.535,—
1 „ 1925	„ 1.480.573,—
1 „ 1926	„ 1.581.989,—
1 Mei 1926	„ 1.992.289,—
1 Sept. 1926	„ 2.146.769,—

¹⁾ Wijziging van de Muntwet 1901, waarbij het gehalte van de zilveren teekmunt aanzienlijk werd verlaagd.

²⁾ Gedrukte Stukken Koloniale Raad, zittingjaar 1925-1926-29, Nos. 1 en 2.

¹⁾ Zie over „De ontwikkeling van den in- en uitvoer van vleesch van Nederland in het tijdvak 1919-1925” het onder dezen titel voorkomende artikel van schrijver dezes in „Holland's Import & Export Trader”, October 1926, bl. 113.

²⁾ In omloop zijnde bankbiljetten:

1 Jan. 1922	f 1.138.906,—
1 „ 1923	„ 1.178.122,50

van de buitengewone reserve (f 28.500,—), van het overgrootte gedeelte van de gewone reserve (f 51.500.— van de ruim f 52.300,—) en van een gedeelte van het bedrag der ingetrokken, niet ter verzilvering aangeboden bankbiljetten. De gewone reserve zal weer geleidelijk op peil worden gebracht door dotatie uit de jaarlijksche winst.

Hoewel voor eene circulatiebank de grootte van kapitaal en reserve niet in de eerste plaats van belang is, daar de waarborgen voor de schuldeischers (voornamelijk de houders der bankbiljetten) vooral gevonden moeten worden in de aan de Bank behorende munt, muntmateriaal, effecten, wissels, enz. kan het niet anders dan toegejuicht worden, dat de Bank tevens de secundaire waarborgen voor hare schuldeischers versterkt wil zien. Ook voor het aanzien van de Curaçaosche Bank, welke biljettenemissie van ruim f 2.100.000,— die van De Surinaamsche Bank reeds ver achter zich laat, kan eene vergroting van kapitaal en reserve niet anders dan gunstig werken.

J. VAN ETTINGER.

PROTECTIE, RETORSIE ENZ.

Prof. Dr. W. C. Mees schrijft ons:

Aan hen, die met aandacht gevolgd hebben hetgeen den laatsten tijd over deze onderwerpen in het midden is gebracht, zal het zijn opgevallen, hoe zorgvuldig veelal de principieele vraag naar de economische gevolgen van protectie is vermeden. Weliswaar heeft Mr. Josephus Jitta op blz. 51 van zijn praeadvies aan de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek duidelijk neergeschreven, dat het onwrikbaar verband tusschen invoer en uitvoer de grondslag is van de leer van den vrijhandel, maar dit heeft niet ten gevolge gehad, dat dit punt in het centrum der gedachtenwisseling is komen staan. Velen hebben zich zelfs gehaast naar voren te brengen, dat zij zich niet in theoretische beschouwingen omtrent de voor- en nadeelen van vrijhandel of protectie zouden begeven. Menigeen zal zeker zich daarvan hebben weerhouden, omdat daaromtrent niets nieuws meer is te verkondigen. Door de kern der vragen, waarom het gaat, links te laten liggen, zal echter het belang, dat ons land heeft bij een goede handelspolitiek, weinig worden gediend.

Het is daarom toe te juichen, dat een protectionist als Dr. Oortwijn Botjes in zijn praeadvies aan het Kon. Nederl. Landbouwcomité blijkt te zijn, die kern in zijn beschouwingen heeft betrokken. Hij meent het in- en uitvoerargument te weerleggen door te wijzen op de mogelijkheid, dat de storing in de betalingsbalans, ontstaan door verminderden invoer als gevolg van protectionistische maatregelen, wordt opgeheven door 1) een verhoogden levensstandaard; 2) door plaatsing van kapitaal in eigen land en 3) door een toeneming van het (buitenl.) effectenbezit.

Het is te betreuren, dat de praeadviseur zelfs niet tracht ons duidelijk te maken, hoe dat wonder zich zal voltrekken. De belemmering van den invoer zal z.i. gelijktijdig geld beschikbaar stellen voor meerdere behoeftenbevrediging en voor meerdere belegging in binnen- en buitenland! Ik heb altijd gemeend, dat wanneer het leven duurder werd, er *minder* voor belegging beschikbaar was.

Dat meerdere belegging in het buitenland de door protectionistische maatregelen verstoordé betalingsbalans tijdelijk weer tot rust kan brengen, is juist, maar is het in het belang der binnenlandsche productie, indien ons kapitaal *kunstmatig* naar het buitenland wordt geleid?

Thans nog een opmerking over retorsiemaatregelen en de toepassing van het wederkeerigheidsbeginsel, hetwelk veelal tot uiting komt in een vechttarief.

De voorstanders dier maatregelen wijzen natuurlijk op het succes daarmede te bereiken. Te veel wordt echter over het hoofd gezien, dat niet altijd succes is te boeken en als dit achterwege blijft, dan zit men

met de maatregelen, die tegen het buitenland zijn gericht, maar waarmede men zichzelf niet minder verwondt.

En bij het toepassen van vechttarieven zal men *haast nooit* zoo volledig succes hebben, dat men niet een gedeelte der maatregelen tegen het buitenland, dat is een gedeelte van de tariefsverhoging, behoudt. De heer Kortenhorst erkende dan ook volmondig ter vergadering van het Landbouwcomité, dat wie per se geen protectie wil, zich tegen vechttarieven moet verzetten.

Het is dus niet juist, wat men wel hoort beweren, dat vechttarieven en retorsiemaatregelen evengoed door voorstanders van vrijen handel kunnen worden voorgestaan.

Men kan bij niet volledig succes met die maatregelen de niet verleende concessies niet toch verleenen, want dan bemerkt het buitenland, dat het dreigement niet meenens is geweest en zal in de toekomst met genoemde maatregelen *niets* meer te bereiken zijn.

Voor wie protectie niet wil, zit in het hanteeren van vechttarieven een innerlijke tegenstrijdigheid. Men moet tegenover het buitenland de houding aannemen, alsof iedere concessie een offer beteekent, terwijl men in zijn hart zelf het offer als een voordeel beschouwt.

De in den laatsten tijd telkens gemaakte vergelijking met de onderhandelingen met Duitschland, waarbij het door ons land verleende crediet als handelsobject heeft gediend, gaat niet op.

Bij het hanteeren van een vechttarief door een vrijhandelaar bestaat de zgn. concessie aan het buitenland in tariefverlaging, die men in *eigen* belang acht. Wil het buitenland voor die quasi-concessie niet voldoende gunsten verleenen, dan kan men fatsoenshalve en ook met het oog op de toekomst de in eigen belang geachte verlaging niet toepassen.

Bestaan daarentegen de gunsten, die wij kunnen verleenen, uit credieten aan het buitenland, dan zullen wij, indien het niet gelukt als contraprestatie voldoende concessies te krijgen, ook geen offer hebben te brengen en het geld in onzen zak houden.

Of het gewenscht is zoodanige credieten als aan Duitschland zijn toegestaan, te verstrekken, kan hier onbesproken blijven. Het is echter onjuist deze transactie op één lijn te stellen met de van sommige zijden gewenschte vechttarieven.

Wageningen, 5 November 1926.

HET INTERNATIONALE RUWSTAALKARTEL.

Het Verdrag van Versailles, op 10 Januari 1920 van kracht geworden, wees Lotharingen aan Frankrijk toe, bepaalde dat het Saargebied tot 1935 binnen de Fransche tolgrenzen zou verblijven en dat de Duitsch-Luxemburgsche tolunie werd opgeheven.

De belangrijke ijzer- en staalindustrie van Lotharingen werd hierdoor gescheiden van haar kooksbasis, het Roerbekken, en van de markt, waarop zij voor den afzet van een groot deel harer producten was aangevozen, nl. Zuid-West Duitschland.¹⁾

Voor de ijzer- en staalindustrie van het Saargebied is een onbelemmerd handelsverkeer met het overige Duitschland een levenskwestie. Hoewel beschikkende over de kolen van het Saarbekken is zij voor een volkomen kookvoorziening afhankelijk van de Ruhr, terwijl zij evenals Lotharingen de Zuid-West-Duitsche ijzer en staal verwerkende industrie van grondstoffen voorziet.

Ook Luxemburg kwam door het verdrag in moeilijkheden. Zelf gespeend van kolen vond het als lid van de Duitsche tolunie aan de Ruhr voor zijn hoogovens kooks en een afzetgebied voor ruwijzer.

Door de hierboven genoemde bepalingen van het Vredesverdrag werd dus diep ingegrepen in de uit

¹⁾ Buiten beschouwing kan hier blijven, welke de gevolgen van de afscheiding van Lotharingen voor de ertsvoorziening van de Duitsche ijzer- en staalindustrie waren.

natuurlijke omstandigheden geboren economische verhoudingen en het ligt voor de hand, dat voorzieningen moesten worden getroffen, die zouden kunnen leiden tot een — zij het dan ook tijdelijke — bestendiging van de vroegere toestanden. Zoo werd aan Duitschland de verplichting opgelegd om gedurende tien jaren na het van kracht worden van het verdrag groote hoeveelheden kolen en (of) kooks o.a. aan Frankrijk en eventueel aan Luxemburg te leveren. Aan de andere zijde werd bepaald, dat Duitschland gedurende vijf jaren o.a. uit Lotharingen en Luxemburg aanzienlijke posten ijzer en staal vrij van invoerrechten binnen zijn gebied moest toelaten en dat gedurende dit tijdvak het handelsverkeer van het Saargebied en Duitschland niet door invoerrechten gehinderd zou worden.

* * *

Toen het vijfjarig tijdvak van overgang voorbij was, rees dus een tariefmuur op tusschen gebieden, die eertijds een gesloten en economisch samenhangend geheel vormden. Thans waren de belangen van de ijzer en staal producerende industrieën dezer gebieden tegengesteld: ten Westen van de grens zochten Lotharingen en Luxemburg een uitweg voor hun producten naar het oude afzetgebied, ten Oosten van deze was het de Ruhrindustrie, die zonder meer een overstrooming van de Deutsche markt met ijzer uit het Westen niet kon toelaten. Wel waren er de hooge Deutsche invoerrechten, doch deze verloren tegenover Frankrijk, België en Luxemburg als gevolg van de inflatie van het ruilmiddel dezer landen een zeer groot deel van hun effect. Het feit, dat de belangen van de Deutsche ijzer verwerkende industrie parallel liepen met die van Lotharingen en Luxemburg, waardoor een verhooging der invoerrechten vrijwel uitgesloten was, maakte de situatie voor de Deutsche zware industrie nog moeilijker.

In strijd met de belangen der zware industrie was verder de tolvrijdom, door de Deutsche regeering toegestaan aan het ijzer en staal van het Saargebied. Toen in Januari 1925 de producten van dit gebied bij invoer in Duitschland de gewone invoerrechten te dragen kregen, werd zoowel door de ijzer verwerkende industrie van Zuid-Duitschland als door de ijzerindustrie van het Saargebied zelf, grooten aandrang op de Deutsche regeering uitgeoefend om den vrijdom van invoerrechten te bestendigen. Bij wijze van voorloopigen maatregel — in afwachting van het tot stand komen van een handelsverdrag met Frankrijk, waarin ook het handelsverkeer met het Saargebied geregeld zou worden — besloot zij hiertoe, mede om te demonstreeren, dat deze landstreek, hoewel onder vreemd regime, werd gerekend tot Duitschland te behooren.

Voor de Deutsche zware industrie hielden al deze kwesties dus het vraagstuk in, hoe te voorkomen dat hare prijzen op de binnenlandsche markt, die zich normaal tot het bedrag der invoerrechten verheffen boven die van de wereldmarkt, zouden worden onderboden. Doch daarnaast zag zij zich nog voor een andere opgave gesteld, nl. te trachten een verhooging der wereldmarktprijzen te bewerkstelligen. De in bijna alle Europeesche ijzer- en staal producerende landen heerschende inflatie had, te zamen met overproductie als gevolg van de groote uitbreiding, welke in de oorlogsjaren aan het productieapparaat was gegeven, deze prijzen zoo ver omlaag gedrukt, dat zij ver beneden het algemeene prijsniveau waren komen te liggen. Eind 1924 bijv. waren zij dooreen genomen slechts ongeveer 30 pCt. hooger dan eind 1913 en zij zouden nog verder terugloopen. Het zal dus duidelijk zijn, dat de Deutsche ijzer- en staalindustrie, na de stabilisatie van de markt niet langer deelende in de schijn-welvaart der inflatie, bij uitvoer harer producten met belangrijke verliezen had rekening te houden. En verder: ook al zou zij hebben verkregen, dat de binnenlandsche markt geheel onder hare controle was gebracht en dus hebben bereikt, dat de binnenlandsche prijzen zich boven die van de wereldmarkt ver-

hieven tot bedragen, gelijk aan de Deutsche invoerrechten, dan nog zou haar bedrijf nauwelijks loonend zijn. In tweeerlei opzicht dus was een verhooging der wereldmarktprijzen van het grootste belang voor haar.

In de ongunstige omstandigheden waarin zij bij het begin van het vorige jaar verkeerde door de crisis, gevolgd op de stabilisatie van de markt, de nawerking van de in October 1924 geëindigde Ruhrbezetting, hooge belastingen en groote sociale lasten, vond de Deutsche zware industrie een sterken prikkel om te trachten zoo spoedig mogelijk haar doel te bereiken.

* * *

Nadat in October 1924 de onderhandelingen over een Duitsch-Fransch handelsverdrag waren begonnen, werden een maand later de vertegenwoordigers der Deutsche ijzer- en staalindustrie geroepen om bij deze van voorlichting te dienen. Zij stelden voor om de besprekingen over de door Frankrijk verlangde bestendiging van den tolvrijdom bij invoer van ijzer uit Lotharingen en het Saargebied ná 10 Januari 1925, aan de betrokken industrieën der beide landen over te laten. Beide regeeringen stemden hierin toe.

Het overleg, waarbij ook de Luxemburgsche ijzer- en staalindustrie en die van het Saargebied betrokken waren, nam het geheele eerste semester van 1925 in beslag; op 16 Juni 1925 werd een overeenkomst gesloten, die als het Luxemburgsche Verdrag bekendheid verworven heeft. In dit verdrag werd bepaald, dat de invoer van ruwijzer, halffabrikaten en walsproducten uit Lotharingen en Luxemburg in Duitschland zou varieeren met de Deutsche productie daarvan, met dien verstande dat hij aan een maximum zou zijn gebonden. Het Lotharingsche en Luxemburgsche ijzer kreeg slechts de helft van het Deutsche invoerrecht te dragen, de andere helft kwam voor rekening van de Rohstahlgemeinschaft, een kartel, waarin nagevoeg alle ruwstaal-producenten van Duitschland vereenigd zijn. De ijzer- en staalindustrie van het Saargebied werd vrijdom van invoerrechten toegestaan voor een gedeelte van haren uitvoer naar Duitschland; dit tolvrije contingent zou eveneens stijgen of dalen met de Deutsche productie en aan een maximum gebonden zijn. Door deze overeenkomst kon de stroom van ijzer uit het Westen worden genormaliseerd. De Deutsche zware industrie zou dit ijzer tegen wereldmarktprijzen overnemen, de helft van het invoerrecht betalen en den Deutschen consument behalve den wereldmarktprijs het volle invoerrecht in rekening brengen. Hiermede was één harer doeleinden bereikt. Wel was er dan nog het Saarijzer, dat tegen wereldmarktprijzen op de Deutsche markt verscheen, doch de Rohstahlgemeinschaft nam de distributie hiervan op zich. Overigens had de Deutsche zware industrie toen reeds een oplossing voor deze moeilijkheid op het programma: de aansluiting van de fabrieken van het Saargebied bij de Deutsche kartels en syndicaten. Om te voorkomen, dat de Deutsche industrie van eindproducten door deze regeling bij haar export in zeer groote moeilijkheden zou komen als gevolg van de hooge prijzen, welke zij voor de voornaamste harer grondstoffen kreeg te betalen, had de Rohstahlgemeinschaft reeds bewilligd in het toestaan van een reductie op de binnenlandsche prijzen voor ijzer en staal, wanneer dit verwerkt moest worden aan voor export bestemde machines, enz.

Van de zijde van Frankrijk was in het Luxemburgsche Verdrag geen enkele concessie gedaan. Het bevatte echter de bepaling, dat het niet van kracht zou worden, voordat een Duitsch-Fransch handelsverdrag zou zijn tot stand gekomen, waarin een reductie op de Fransche invoerrechten voor de producten der Deutsche ijzer- en staalverwerkende industrie was toegestaan.

Ter bereiking van haar tweede doeleinde — opdrijving der wereldmarktprijzen — achtte de Deutsche ijzer- en staalindustrie een beperking van de productie in die mate, dat niet langer méér zou worden ge-

produccerd dan een hoeveelheid, welke beantwoordde aan de vraag, de aangewezen weg. Het schijnt, dat hare vertegenwoordigers bij de onderhandelingen over het Luxemburgsche Verdrag reeds voorstellen in dien geest hebben gedaan, doch de andere partij, met een dank zij inflatie hoog opgevoerde productie, voelde hiervoor toen niets.

Zooals bekend mag worden verondersteld is het Luxemburgsche Verdrag nimmer in werking getreden. Hierboven bleek, dat het gekoppeld was aan het Duitsch-Fransche handelsverdrag, dat zelfs nu nog niet in volledigen omvang is tot stand gekomen.

De Deutsche ijzer- en staalindustrieën lieten zich door dit alles niet ontmoedigen, doch wachtten voor de bereiking van hun doel gunstiger tijden af.

* * *

Haar Fransche en Belgische collega's begonnen reeds in het laatst van verleden jaar tot het besef te komen, dat de inflatie-welvaart, waarin de West-Europeesche ijzer- en staalindustrie zich verheugde, eenmaal een einde zou nemen. Zij begrepen, dat toen de gelegenheid nog gunstig was om aan hun hoge productiecijfers aanspraken te ontleenen, welke zij later, tijdens een deflatiecrisis, niet meer zouden kunnen doen gelden. Toen dus in het begin van dit jaar van Deutsche zijde opnieuw de contingententeering van den Lotharingschen en Luxemburgschen uitvoer afhankelijk werd gemaakt, doch nu te zamen met het vraagstuk der productiebeperking, namen zij t.o.v. deze laatste een tegemoetkomender houding aan dan vroeger.

De onderhandelingen welke nu volgden, werden zeer vergemakkelijkt, doordat het grootste gedeelte der fabrieken in het Saargebied zich bij de Rohstahlgemeinschaft en de daarmee nauw verbonden syndicaten voor walsproducten had aangesloten of op het punt stond dit te doen. Binnen afzienbaren tijd zal de toetreding van alle fabrieken haar beslag hebben gekregen.

Frankrijk, dat de productie van zijn ijzer- en staalindustrie slechts voor een deel zelf kan opnemen en dus exporteeren moet, heeft er groot belang bij, dat het ijzer en staal van het binnen zijn tolgrenzen gelegen Saargebied in Duitschland kan worden geplaatst. Reeds in Juli van het vorige jaar was binnen het kader der onderhandelingen over een handelsverdrag tusschen Duitschland en Frankrijk overeenstemming bereikt betreffende tolvrije invoercontingenten ten behoeve van het Saargebied. Deze overeenkomst kwam tot stand, toen vast stond, dat van een handelsverdrag voorloopig niets zou komen en dus ook het Luxemburgsche Verdrag niet in werking zou treden. Dit z.g. „Saarverdrag" hield echter de voor de industrie van het Saargebied zeer bezwarende bepaling in, dat het slechts dan van kracht zou worden, wanneer deze met de ijzer- en staalindustrie van Lotharingen tot overeenstemming zou zijn gekomen over een aan laatstgenoemde te betalen bedrag voor elke ton staal, door de eerste tolvrij naar Duitschland uitgevoerd. Hierdoor zou ook de Lotharingsche industrie de invoer naar Duitschland gemakkelijker zijn gemaakt.

Het Fransche parlement ratificeerde dit verdrag op denzelfden dag dat het werd onderteeekend, doch het Deutsche had groote bezwaren en ten slotte trad ook dit verdrag niet in werking, omdat partijen het niet eens konden worden over de hierboven genoemde vergoeding. Zoo bleef de welwillende behandeling, welke Duitschland den invoer van het Saargebied bewijst door daarvan geen recht te heffen, tot nu toe bestendig, hoewel bepaald is, dat te allen tijde de niet betaalde rechten nog gevorderd kunnen worden en borgstelling is voorgeschreven. Juist dezer dagen is een nieuwe regeling van deze aangelegenheid tusschen Duitschland en Frankrijk tot stand gekomen, waarover later nog een enkele mededeeling zal worden gedaan.

Terwijl Frankrijk bij zijn pogingen om tolvrijdom voor het Saarijzer in Duitschland te verkrijgen, de Deutsche zware industrie tegenover zich vond, is hierin door de aansluiting der Saarfabrieken bij de Rohstahlgemeinschaft, enz., een algeheele verandering gekomen. Immers het Saarijzer komt nu niet meer op de Deutsche markt beneden de Deutsche syndicaatsprijzen en het merkwaardige feit doet zich voor, dat de belangen van de Deutsche zware industrie voor wat betreft vrijdom van invoerrechten voor dit zich thans op Duitsch prijsniveau bevindende ijzer, niet langer tegengesteld zijn aan die van Frankrijk, doch daarmee parallel loopen.

* * *

De Deutsche ijzer- en staalindustrie heeft na bijna twee jaren haar pogen met succes bekrond gezien. In de laatste dagen van September is tusschen de ruwstaalproducenten van Duitschland, Frankrijk, België en Luxemburg overeenstemming bereikt omtrent een beperking der productie, terwijl tevens een contingententeering van den Lotharingschen en Luxemburgschen ijzer- en staaluitvoer naar Duitschland geregeld is. In een slotartikel zullen wij eenige bijzonderheden mededeelen betreffende het op 1 October jl. opgerichte Internationale Ruwstaalkartel en de contingentenverdragen en nagaan, welke de vooruitzichten zijn t.o.v. de door de bij het kartel aangesloten producenten te volgen prijspolitiek.

G. S. K. B.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE MOBILISERING DER DUITSCHE SPOORWEGOBLIGATIES.

Dr. F. H. Repelius te Berlijn schrijft ons:

Het communiqué, op 17 September jl. uitgegeven naar aanleiding van de samenkomst die te Thoiry plaats vond tusschen den Duitschen en den Franschen Minister van-Buitenlandsche Zaken, noemde als een der besproken punten de mobiliseering van een gedeelte der Deutsche Spoorwegobligaties. In den sedert genoemden datum verlopen tijd is de uitwerking van dit onderdeel voortdurend het onderwerp van discussie geweest en heeft men zich rekenschap kunnen geven van de voorwaarden, welke vervulling voor eventueele uitvoering van deze commercialiseering der obligaties noodig is en van de technische moeilijkheden, die zich daarbij zullen voordoen.

De Deutsche Spoorwegmaatschappij is een zelfstandige onderneming. Haar kapitaal bestaat uit 13 milliard G.M. gewone aandeele, die allen in handen van het Rijk zijn en 2 milliard G.M. preferente aandeele. Van de laatsten is $\frac{1}{4}$ bestemd voor emissie, ten einde aan de Maatschappij de middelen voor nieuwe werken te verschaffen, terwijl de opbrengst van de resteerende 500 miljoen G.M. aan het Rijk zou komen, om uit de opbrengst van den verkoop daarvan een gedeelte der reparatiebetalingen te kunnen bestrijden. Volgens een nadere regeling echter heeft geen publieke emissie van dit laatste bedrag plaats gehad, doch zijn bedoelde preferente aandeele in handen van het Rijk gebleven en worden de corresponderende herstelbetalingen uit de middelen van het Staatsbudget voldaan; voorts nam het Rijk nog voor een bedrag van 231 miljoen G.M. preferente aandeele over, terwijl eindelijk een publieke emissie van 150 miljoen G.M. dezer aandeele plaats vond.

Voor de betaling der schadevergoeding volgens de overeenkomst van Londen zijn de Spoorwegen belast met een obligatieschuld van 11 miljoen G.M., over welk bedrag aan den door de Commissie van Herstel benoemden Trustee een certificaat is overhandigd. De rente dezer schuld bedraagt in het, op 1 Sept. 1924 aangevangen, eerste jaar der schadevergoedingsbetalingen 200 miljoen G.M., in het tweede 595 miljoen G.M., in het derde 550 miljoen G.M. en in het vierde en in de volgende jaren 660 miljoen G.M. (zijnde 5 pCt. rente, vermeerderd met een aflossing van 1 pCt.

der hoofdsom plus de bespaarde rente). Rente en aflossing dezer schuld moeten betaald worden uit bedrijfsinkomsten van de Spoorwegen. De schuld is gewaarborgd door een eerste hypotheek op de bezittingen der Maatschappij en wordt gegarandeerd door het Rijk, terwijl bij eventueel in gebreke blijven de betalingen uit de opbrengst der verpande belastingen zullen worden voldaan. Het staat der Commissie van Herstel vrij, de obligaties te splitsen in series, die onder verschillende voorwaarden wat betreft voorrang, rente en aflossing geëmitteerd kunnen worden, mits de jaarlijksche betalingen daardoor niet vergroot, noch de periode, gedurende welke betaald wordt, daardoor verlengd wordt.

De Trustee der Spoorwegobligaties heeft in zijn laatste Rapport aan de Commissie van Herstel belangrijke beschouwingen gewijd aan de mogelijkheid eener gedeeltelijke mobiliseering der Spoorwegobligaties; hij acht niet alleen de kapitaalmarktverhoudingen in verschillende landen van grooten invloed, doch wijst ook op het groote belang van de positie der Deutsche Spoorwegmaatschappij, de economische ontwikkeling van Duitschland en de uitvoering van het Dawes-plan.

De laatste factoren zullen volgens den Trustee der Spoorwegobligaties tot een prima internationaal beleggingsobject maken, terwijl het succes van de reeds genoemde emissie der preferente aandelen een aanwijzing geeft voor het belang, dat het beleggende publiek reeds in de Spoorwegmaatschappij stelt.

Wil de uitgifte van een gedeelte der Spoorwegobligaties kans van slagen hebben — en een mislukking zou ook voor de latere plaatsing van de rest der obligaties noodlottig zijn — dan is het volgens den Trustee noodig om de spaargelden van een groot aantal landen aan te trekken en in zeer ruimen kring de aandacht te vestigen op deze belegging. Het minimum van een eerste serie wordt door hem dan ook op 1 à 2 milliard G.M. getaxeerd. Ten tijde van zijn Rapport (Juni 1926) achtte hij het oogenblik voor de emissie der obligaties nog niet gekomen, wel echter merkte hij op, dat politieke factoren van grooten invloed kunnen zijn op de kapitaalmarkten, dat een wijziging in de situatie spoediger zou kunnen intreden, dan op het tijdstip, waarop hij schreef, kon worden voorzien en dat op een gunstige ontvangst eener emissie te eerder zou kunnen worden gerekend, indien het mogelijk ware deze te verbinden met de dringende taak om de ruilmiddelen in Europa te stabiliseeren.

De mobiliseering der Spoorwegobligaties, d.w.z. uitgifte van obligaties voor den Trustee komt hier op neer, dat de crediteurnaties in het bezit worden gesteld van het kapitaal der annuïteit, dat hun toevloet op grond van de betalingen der Spoorwegmaatschappij, terwijl deze laatste ten opzichte van particuliere crediteuren verbonden wordt.

Voor de crediteurnaties zou het voordeel van de mobiliseering der Spoorwegobligaties daarin bestaan, dat voor dit gedeelte der schadevergoeding het risico der nog te vermelden transfer-clausule wordt uitgeschakeld, terwijl tevens de beschikking wordt verkregen over middelen, welke een spoedige stabilisatie zouden kunnen bevorderen. Hiertegenover staat echter het nadeel van het directe of indirecte kapitaalverlies, dat bij uitgifte der obligaties op de bovengenoemde basis, bij een noteering van een 7 pCt. Duitse buitenlandsche leening boven pari, onvermijdelijk is.

Tot emissie van de Spoorwegobligaties zou eenzijdig door den Trustee kunnen worden overgegaan. Men neemt echter aan, dat de medewerking van Duitschland zal moeten worden ingeroepen ten einde, althans voor de eerste tranche, de transfer-clausule buiten werking te stellen.

De totale, door Duitschland opgebrachte schadevergoedingsbetalingen worden volgens het plan der Experts slechts dan in vreemde munt omgezet, wanneer zulks mogelijk is, zonder de stabiliteit van de Mark

te bedreigen. Evenals dit voor de buitenlandsche leening 1924 is geschied (neergelegd in de desbetreffende verklaring van den Minister van Financiën, van 10 Oct. 1924) zal ook voor de te plaatsen Spoorwegobligaties een uitzondering in het belang der particuliere crediteuren moeten worden opgenomen.

Duitschland zal dus in andere transacties, behorende tot het complex der te Thoiry behandelde onderwerpen, compensatie moeten vinden voor het afzien van de bescherming zijner valuta — overigens slechts voor een gering percentage der totale schadevergoedingsannuïteit — die in de genoemde transfer-clausule gelegen is.

De uitvoering van het plan tot mobiliseering der Spoorwegobligaties hangt ten nauwste samen met de regeling van verschillende internationale vraagstukken, waarvan, behalve de te Thoiry aangeroerde kwesties, de regeling der intergeallieerde schulden en de stabiliseering van den Franschen franc in de eerste plaats genoemd dienen te worden.

Ten aanzien van het laatstgenoemd probleem moge worden opgemerkt, dat het de vraag is, of het voor Frankrijk, indien aldaar eenmaal de maatregelen zijn genomen, die de overtuiging schenken, dat blijvende stabilisatie van het ruilmiddel gewaarborgd is, niet voordeliger zal zijn rechtstreeks op eigen naam te leenen dan zich de middelen tot saneering van zijn ruilmiddel te verschaffen door de onderbrenging van obligaties, welker uitgifte gebaseerd is op een politieke schuld. Het groote succes der Belgische leening zou in dit verband een aanwijzing kunnen geven.

AANTEKENINGEN.

Rijksgarantie voor de Algemeene Centrale Bankvereniging voor den Middenstand.

Hoofdstuk VII B der begrooting voor 1927 (Departement van Financiën) bevat een memoriepost over „uitgaven, voortvloeiende uit de door het Rijk aan de Nederlandsche Bank verleende garantie voor Credieten, door haar verleend aan de Algemeene Centrale Bankvereniging voor den Middenstand.”

Ter toelichting deelt de Regeering het volgende mede:

(54a) In December van 1925 is het noodig gebleken aan de Algemeene Centrale Bankvereniging voor den Middenstand (vroeger geheeten de Algemeene Nederlandsche Centrale Middenstands Credietbank) tijdelijk een ruimer krediet te openen dan vermeld is in de toelichting op dezen post, voorkomende in de Toelichting op de Tweede Nota van Wijzigingen in hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1919 (Zitting 1918/1919, 2, n°. 19, blz. 9, v.v.).

De Minister van Financiën heeft toen met de Directie der Nederlandsche Bank een nadere regeling getroffen, volgens welke aan de Nederlandsche Bank een garantie is verleend voor eventuele verliezen, welke door die Bank onverhoopt mochten worden geleden ter zake van een tijdelijk ten behoeve van de A.C.B. te openen extra krediet van ten hoogste 10 miljoen gulden. Daar de Nederlandsche Bank te voren reeds een krediet van ruim f 7 miljoen verleend had, werd daarbij tevens als limiet voor het geheele te verlenen krediet gesteld f 17,3 miljoen.

De verhouding is derhalve thans deze geworden, dat in de eerste f 3 miljoen verlies, welke de Nederlandsche Bank uit hoofde van kredietverleening aan de A.C.B. onverhoopt mocht lijden, de Staat en de Nederlandsche Bank ieder de helft dragen, terwijl daarboven het verlies, mits het totaal te verlenen krediet blijft binnen de grens van f 17,3 miljoen, tot een bedrag van f 10 miljoen geheel door den Staat wordt gedragen.

Dat de Nederlandsche Bank ingevolge deze kredietverleening voor verliezen zal komen te staan, is hoogst onwaarschijnlijk; en meer nog, dat zoodanige onverwachte verliezen te eeniger tijd de grens van f 3 miljoen zouden overschrijden.

Het voorloopig verslag bevat over deze aangelegenheid de volgende opmerkingen.

Vele leden gaven uiting aan hun verwondering over de mededeeling, voorkomende in den uitgewerkten en toelichtenden staat, waaruit blijkt, dat de Regeering ten behoeve van de Algemeene Centrale Bankvereniging voor den

Middenstand in December 1925 een extra garantie heeft verleend van 10 miljoen gulden.

In de toelichting op de Nota van wijziging van hoofdstuk VII B der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1919 werd medegedeeld, dat deze Middenstandsbank in 1914 reeds een garantie van 1 miljoen gulden had verkregen. Echter bezat deze Bank toen een geheel ander karakter dan thans. Oppericht door wijlen dr. Bos in samenwerking met personen van verschillende richting, was zij oorspronkelijk gedacht als een super-centrale, waarbij de verschillende centrale middenstandsbanken zich zouden aansluiten. Dit geschiedde echter slechts gedeeltelijk, en de banken, die zich aanvankelijk hadden aangesloten, onttrokken zich weldra weder. Zoo werd deze centrale bank de Centrale voor het neutrale middenstandskrediet, waarnaast de Centrale Boazbank en de Centrale Hanzebanken onafhankelijk en zelfstandig bleven bestaan. In November 1918 kwam de centrale bank in moeilijkheden, doordat vele deposito's werden opgevraagd en niet genoeg liquide middelen aanwezig waren.

De Nederlandsche Bank had reeds een krediet van f.1.818.000 verleend en wilde niet verder gaan, tenzij de Staatsgarantie werd uitgebreid. Een zoodanige uitbreiding vond, als tijdelijke noodmaatregel, plaats. De Staat stelde zich garant voor f.1.500.000, waarop de Nederlandsche Bank zich bereid verklaarde kredietpapier van de Centrale Bank in disconto te nemen tot een maximum van f.3.300.000. Deze garantie werd door de Regeering verleend in overleg met de Staten-Generaal, welke hun toestemming daartoe gaven door het aannemen van een memoriepost. Thans is zonder medewerking van de Staten-Generaal de garantiepost uitgebreid tot f.10.000.000, waartegen door de Nederlandsche Bank een krediet is verleend van f.17,3 miljoen. Geheel anders was de houding der Regeering, toen in 1923 de Hanzebanken in moeilijkheden kwamen. Zij stelde zich op het standpunt, dat aan de Hanzebanken geen steun kon worden verleend. Deze banken hadden wel steun verzocht, doch de tegenwoordig Minister van Financiën, die ook in dien tijd als zoodanig van dat Kabinet deel uitmaakte, verklaarde dat deze steun door de Regeering „pertinent en onherroepelijk” was geweigerd. „Noch de aandeelhouders” — aldus de Minister — „noch de crediteuren, noch de spaarders, noch zelfs de debiteuren als zoodanig komen voor Regeeringssteun in aanmerking”. Het gevolg was, dat twee dezer centrale banken, gevestigd te 's Hertogenbosch en te Utrecht, failliet gingen. De Centrale Hanzebank te Delft kwam eerst later in de moeilijkheid, waarin de neutrale bank in 1918 verkeerd had. Het geschokte vertrouwen leidde tot het opvragen van enorme bedragen aan deposito's. In 1924 vroeg de Hanzebank voor f.1.000.000 disconto aan de Nederlandsche Bank. Ook bij de Regeering werd herhaaldelijk aangeklopt en dringend om steun verzocht. Doch alles tevergeefs. De bank moest in liquidatie treden. Achteraf is op overtuigende wijze komen vast te staan, dat de bank inderdaad met een garantie van f.1.000.000 gered had kunnen worden. De leden, hier aan het woord, zagen in de houding der Regeering een zeer af te keuren meten met twee maten. Bovendien werd de extra garantie, waarvan hier sprake is, verleend in December 1925 zonder eenig overleg met Staten-Generaal, terwijl toch uit de geschiedenis van den toen bestaanden memoriepost duidelijk blijkt, dat op grond van dien post niet een grootere garantie dan een ten bedrage van f.1.500.000 mocht worden verleend. En van deze aanzienlijke overschrijding is ook nog eerst 9 maanden na dato aan de Kamer kennis gegeven.

Verschillende van de leden, die deze beschouwingen hielden, verklaarden hun stem niet aan dit voorstel te kunnen geven. Na de weigering aan de Hanzebank te Delft van een garantie van f.1.000.000 wenschten deze leden niet mede werken aan de verlening van een garantie tot een tienmaal zoo groot bedrag aan een andere bank, die er blijkbaar minder gunstig voorstaat.

Andere dezer leden zouden geneigd zijn zich met dit voorstel te vereenigen, mits als ook nog eenige steun worde verleend aan de Hanzebank te Delft, zoodat deze — zij het in den vorm van een nieuw op te richten naamlooze vennootschap — haar bedrijf zal kunnen voortzetten.

Sommige leden gaven in dit verband den wensch te kennen, dat de omschrijving zal worden verruimd in dien zin, dat ook andere soortgelijke banken, welke in moeilijkheden geraken, op gelijke wijze kunnen worden geholpen.

De hulpverlening op zich zelf juichten deze leden toe, wijl daardoor groote belangen zijn gediend.

Verscheidene leden meenden, dat, waar hier een belangrijk risico op den Staat is gelegd, mag worden verlangd, dat aan de Staten-Generaal een juist inzicht wordt gegeven in den toestand, waarin de gesteunde bank verkeert. Zij

verzochten in verband daarmee overlegging van een overzicht van de baten en lasten der bank met vermelding van de wijze, waarop de schatting van de daarvoor in aanmerking komende baten heeft plaats gehad.

Ook waren er leden, die vroegen, of wellicht nog meer garanties zijn verleend, van welke de Scaten-Generaal nog onkundig zijn.

Ten slotte vroeg men, wat zal geschieden, indien de Kamer zich met het voorstel der Regeering niet vereenigt. Is het gebruikelijke voorbehoud behoudens goedkeuring van de wetgevende macht" gemaakt? Of moet de Staat reeds thans als gebonden worden beschouwd?

Indexcijfers van scheepsvrachten.

De zesde maand van de kolenstaking toonde een aanzienlijke stijging van de vrachten voor volle ladingen, schrijft „The Economist”. Het indexcijfer, gebaseerd alleen op de beschikbare thuisvrachten, (de cursieve cijfers in de volgende tabel) komt op 182,74, hetwelk een stijging van 39,21 pCt. in vergelijking met de vorige maand is. Wanneer de April-noteeringen voor de ontbrekende kolenvrachten ingelascht worden, is het resultaat (zooals de niet cursieve cijfers aangeven) een totaalcijfer van 162,46, hetgeen een stijging van 25,14 pCt. geeft in vergelijking met het overkomende cijfer van September. Men zal echter inzien, dat de abnormale toestand, een gevolg van de steeds voortdurende kolenstaking, niet langer nauwkeurig kan worden weergegeven door de cijfers der kolenvrachten in te voegen, welke naar men aanneemt, gedurende de laatste zes maanden onveranderd zijn gebleven; de cursieve indexcijfers geven de gemiddelde thuisvrachten aan en vermelden zeer nauwkeurig den laatsten loop der vrachtenmarkt, mits men in het oog houdt, dat het verlies van uitgaande inkomsten moet opwegen tegen de in den laatsten tijd verhoogde verdiensten voor de thuisvracht.

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,2
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Aug. 1925	107,2	113,5	110,8	112,2	99,1	126,4	111,5
Sept. „	103,2	117,3	109,1	113,4	101,8	140,7	114,2
October „	109,6	121,0	110,5	106,5	104,5	142,4	115,8
November „	115,3	119,1	110,7	109,9	109,1	149,6	118,9
December „	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Januari 1926	115,9	114,1	116,1	119,6	102,8	135,5	117,0
Februari „	116,5	97,9	114,9	118,5	95,1	119,3	110,4
Maart „	115,9	93,4	116,9	114,6	87,9	96,1	104,1
April „	112,4	95,0	116,6	109,2	83,9	97,0	102,3
Mei „	111,4	102,6	115,8	107,9	78,1	99,7	102,6
„	114,1	102,6	110,0	72,7	78,1	99,7	96,2
Juni „	110,8	105,0	121,1	120,4	98,3	92,6	108,0
„	112,3	105,0	120,6	97,7	98,3	92,6	104,4
Juli „	110,9	116,2	134,4	119,8	98,8	124,6	117,5
„	112,6	116,2	147,4	96,5	98,8	124,6	116,0
Aug. „	111,6	127,8	133,7	119,6	100,9	151,3	124,2
„	114,7	127,8	145,8	96,0	100,9	151,3	122,8
Sept. „	113,7	140,3	144,3	121,7	104,1	154,9	129,8
„	121,1	140,3	167,1	100,2	104,1	154,9	131,3
Oct. „	128,1	214,6	175,1	141,7	144,4	170,9	162,5
„	197,6	214,6	228,6	140,3	144,4	170,9	182,7

De wijzigingen in iedere groep en onderafdeeling (kolenvrachten niet inbegrepen) in de afgelopen maand blijken uit de hierna volgende, waarbij het gemiddelde van 1898—1913 op 100 is gesteld.

Met de voortgaande absorptie van enorme hoeveelheden tonnage voor verlading van Amerikaansche kolen naar de verschillende landen werd de algemeene schaarschte van schepen, welke aan de normale herfst-eischen van graanverscheperen moesten voldoen —

	Index- cijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	..	..
„ „ „ thuisvracht.....	..	..
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	..	..
„ „ „ thuisvracht.....	197,61	+ 79,66
Noord-Amerika.....	214,63	+ 74,33
Zuid-Amerika; uitgaande vracht....	..	..
„ „ „ thuisvracht.....	228,64	+ 61,56
Indië; uitgaande vracht.....	..	..
„ „ „ thuisvracht.....	140,29	+ 40,08
Het verre Oosten, enz.....	144,36	+ 40,31
Australië.....	170,92	+ 16,02

waarvan de teekenen zich reeds in September voordeden — gedurende de laatste maand acuut. Zoowel van Argentinië en Canada als van de Vereenigde Staten waren reeders in staat zich van zeer voordeelige vrachten te verzekeren, terwijl graanverscheperen van den Donau en de Zwarte Zee-havens eveneens groote stijgingen moesten toestaan. Noteeringen voor vroegtijdige ladingen uit Australië stegen ook scherp en de zaken, wier omvang vrachtzoekers van Indië en het Verre Oosten vereischte, weerspiegelden de algemeene waardevermeerdering. De verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913 geeft de volgende tabel te zien, waarbij in de cursieve cijfers voor de laatste zes maanden de thuisvrachten niet begrepen zijn:

(1913 = 100)				
Maand	1923	1924	1925	1926
Januari.....	114,05	117,11	114,49	100,57
Februari.....	112,73	123,78	115,96	94,85
Maart.....	115,23	122,09	106,63	89,51
April.....	115,45	117,22	104,24	87,97
Mei.....	114,55	114,27	98,23	{ 88,17 82,69
Juni.....	106,82	108,62	91,74	{ 92,87 89,76
Juli.....	103,39	103,75	94,90	{ 100,95 99,71
Augustus.....	100,16	104,43	95,87	{ 106,71 105,53
September.....	103,04	110,50	98,19	{ 111,59 112,83
October.....	107,86	115,55	99,49	157,07
November.....	111,21	112,76	102,23	
December.....	111,81	111,21	104,67	
Jaarl. gemiddeld.	106,69	113,44	102,22	

Ongebruikte tonnage is nu gedaald en bij gebrek aan een onverwacht vroeg verbruik van normale kolen-exporten van Engeland, schijnen hoge vrachten voor „tramp“-vaart, de volgende maanden regel te zullen zijn.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Ned.-Indië.

De maandstatistiek 1926 No. 8 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. Van de nieuwe reeks der invoerartikelen ontbreken nog de volledige gegevens omtrent *zwavelzure ammonia*, terwijl ook de prijzen van enkele *levensmiddelen* wellicht nog een geringe correctie zullen ondergaan. Het totaal aantal opgenomen artikelen evenwel is zoo talrijk, dat deze elementen op den algemeenen gang van het indexcijfer geen invloed van praktisch belang kunnen uitoefenen. *De oude serie kan nu als vervallen worden beschouwd.*

De volledige nieuwe serie omvat 72 artikelen, d.i. 21 meer dan de vroegere gepubliceerde, en is verdeeld in vijf groepen. Het onderscheid tusschen de „lange“ en „korte“ serie is dit, dat van de 18 extra artikelen der lange serie gedurende 1914—1920 prijzen ontbreken.

Het hoogste indexcijfer behouden de *textiele goederen*. Tusschen 1922 en 1925 zijn zij vrijwel op dezelfde hoogte blijven staan; in het loopende jaar evenwel trad een aanzienlijke prijsdaling in, en in Juni j.l. staan zij 25 punten beneden het gemiddelde van 1925. In Juli en Augustus zijn de prijzen weinig veranderd. Bovengenoemde prijsdaling houdt verband met de abnormale stijging van den invoer in 1925 en het eerste halfjaar 1926, vergeleken met de ja-

ren 1921—1924. Daarenboven is de katoenprijs sterk teruggevoelen.

Het laagste indexcijfer heeft de groep der *metalen*. Het gemiddelde cijfer voor 1925 bedroeg nog 161; in Mei—Juli was het gedaald tot 148 en 149, en Augustus geeft 146. Vooral de *ijzersoorten* zijn in prijs gedaald. Zoowel de voornaamste *ijzersoorten* als *koper* naderen weer dicht het niveau van 1913; *ruw ijzer* staat er zelfs beneden. Alleen *lood* blijft nog zeer hoog, op meer dan het drievoudige van den prijs van 1913.

Het prijsniveau van de andere drie groepen ligt tusschen dat van textiele goederen en metalen in. Onder hen zijn de *levensmiddelen* sinds 1923 ternauwernood veranderd: hun indexcijfer is omstreeks 160. Alleen *whisky* staat met 236 ver boven dit gemiddelde. Onder de „diversen“ staan *lucifers* met 213 bovenaan; het gemiddelde is 156.

Augustus vertoont, vergeleken bij Juli, over het geheel iets lagere prijzen. Een uitzondering vormt alleen *hars*: dit artikel is in twee maanden tijds met ongeveer 45 punten gestegen.

Het gemiddelde indexcijfer van alle invoerartikelen bedroeg in Mei en Juni 164; en in Juli en Augustus 163, d.i. tien punten lager dan het gemiddelde van 1925.

Uitvoer. Het algemeene indexcijfer bewoog zich in 1924 met 155 en 1925 met 146 op een aanzienlijk hooger niveau dan in het loopende jaar. Het hoogste punt van 1925 bracht December, nl. 152. Vooral *rubber*, *peper* en *katjang idjoe* konden hoge prijzen bedingen. Januari en Februari 1926 vertoonden een sterke en voortgaande reactie, voornamelijk door de daling der rubberprijzen, terwijl in Maart j.l. vrijwel alle artikelen lager genoteerd zijn. De reactie zet zich voort in April, geaccentueerd door een opmerkelijke prijsdaling van *mais* en van *peper*, en voor *rubber* en *peper* ook in Mei. In Juni en Juli veroorzaken verschillende artikelen (voorn. *djarakpitten*, *arachides*, *mais* en *suiker*) opnieuw een daling, in weerwil van de betere prijzen van *damar*. Eerstehands suiker is in die twee maanden meer dan dertig, tweedehands ruim twintig punten gedaald. In de jongste maand, Augustus, is alleen opmerkelijk een daling met 27 punten van *witte peper*.

De *witte peper* scheen na een geweldige prijsstijging voorn. sinds Mei/Juni 1925, gevolgd door een gevoelige reactie sinds Januari j.l., in Mei—Juli eenigszins tot stabiliteit te zijn gekomen. Zooals echter gezegd, bracht Augustus opnieuw een gevoelige reactie, waarmee de merkwaardige hausse in dit artikel, die vooral door vraag van Amerikaansche zijde kwam, voor 't oogenblik ten minste alweer tot het verleden behoort. De indexcijfers voor dit artikel zijn: 110 in Mei 1925, 117 in Juni 1925, 136 in Juli, 199 in December, 217 in Januari 1926, en sindsdien (Februari—Augustus) 206, 196, 181, 169, 179, 173 en 146.

De prijs van de *rubber* bleef na de speculatieve hausse van het vorige jaar, die in November haar top punt bereikte, eerst zeer snel en sinds Februari j.l. geleidelijk dalen; sinds Februari is hij weer lager dan in 1913/14, die als crisisjaren in de geschiedenis der rubberprijzen bekend staan. Niettemin is de prijs nog zeer hoog te noemen, doch de buitengemeene en oncontroleerbare ontwikkeling van dit zoo jonge artikel veroorzaakt, naast heftige prijsbewegingen, dat het prijsniveau van 1913 en 1914 niet rechtstreeks met het huidige vergelijkbaar is. De indexcijfers voor rubber gedurende Nov. 1925 — Augustus 1926 bedragen 168, 163, 131, 98, 95, 86, 75, 65, 68 en 66. De prijs schijnt voorloopig gestabiliseerd.

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.						Uit- voer- artik.	Tot- groot- hand.
	Textiel- goederen ¹⁾	Levens- middelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemie- calien ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1922.	208	166	172	174	175	182	129	170
1923.	208	163	174	174	169	181	149	174
1924.	212	164	167	164	168	179	155	174
1925.	208	161	161	154	165	173	146	167
Mei 1926.	186	158	148	157	157	164	136	158
Juni	183	160	149	156	157	164	134	157
Juli	183	160	149	157	156	163	132	156
Augustus	182	159	146	160	156	163	131	156

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers voor artikelen van in- en uitheemschen oorsprong is zoo samenge-

steld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

De kleinhandelsprijzen der *uitheemsche* artikelen ver- toonden in 1925 over het geheel genomen een beeld van stilstand: zij bleven schommelen om het indexcijfer 151. Het jaar daarvoor, 1924, was met 158 slechts weinig hooger. In Maart en April 1926 waren de cijfers iets lager dan in Januari en Februari, en Mei ligt met 146 weer drie punten beneden April. De vier daaropvolgende maanden geven 147, 146, 148 en 143.

Het cijfer voor Juli is gecorrigeerd.

Het algemeene indexcijfer der *inheemsche* artikelen is in 1925 gemiddeld 13 punten lager dan in 1924. Op dit gemiddelde van 1925, 169, is het cijfer vrijwel blijven staan. De laatste vier maanden (Juni—September) geven 170, 167, 167, 167.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	In- heemsch ¹⁾	Uit- heemsch ¹⁾	Totaal	Voeding ²⁾
1913/14	100	100	100	100
1923 ..	194	173	183	182
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	158
September 1925 ..	178	161	170	—
October „ ..	177	162	169	—
November „ ..	177	161	169	—
December „ ..	176	161	169	157
Januari 1926 ..	167	151	159	157
Februari „ ..	167	152	161	158
Maart „ ..	169	149	159	157
April „ ..	171	149	160	158
Mei „ ..	171	146	159	157
Juni „ ..	170	147	159	157
Juli „ ..	167	146	157	154
Augustus „ ..	167	148	157	155
September „ ..	167	148	158	155

¹⁾ 20 artikelen. ²⁾ 35 artikelen.

Passerprijzen. Nadat Januari jl. over vrijwel de geheele linie, met name voor *rijst* en *cassave*, ten gevolge van de lange droogte in het vorige jaar en van den slechten padi- oogst in Midden- en Oost-Java een opmerkelijke prijs- stijging vertoont, zijn sindsdien de prijzen weer aanzien- lijk gedaald. Deze prijsdaling kan men telken jare in de eerste maanden waarnemen, doch had dit jaar een zooveel sneller verloop dan het vorige jaar, dat de meeste prijzen die der overeenkomstige maanden van 1925 weer beginnen te naderen, terwijl sinds April *mais* en *kedelee* zelfs weer lager genoteerd zijn dan een jaar tevoren. Alleen de prij- zen van *arachides* blijven hoog. Sinds Juni vertoont zich voor *rijst* en *mais* de seizoen-stijging.

Een en ander geldt alleen voor de landbouwgewassen. *Eieren*, *vleesch*, *visch*, *Javaansche suiker* en ook *klappers* verschillen ternauwernood in prijs van het vorige jaar.

MAANDCIJFERS.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden guldens).

	October 1926		October 1925	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekenin- gen op ult ^o ..	118.455		112.204	
Bijschrijvingen ..	1.250.411	428.931	1.054.047	378.435
waarvan				
Stortingen	530.182	92.461	444.987	74.894
Gegireerd	720.229	336.469		303.899
uit and. hoofde.				
Afschrijvingen ..	822.545	391.822	675.061	354.873
waarvan				
Chèques	163.597	55.318	136.483	52.698
Gegireerd	626.744	336.469		303.899
uit and. hoofde.	32.204	34		
Gezamenlijk te- goed op ult ^o ..		91.099		437.022
Bedrag ter be- legging ¹⁾		72.080		65.425

¹⁾ Hiervoor komt uitsluitend in aanmerking het saldo- tegoed der particuliere rekeningen.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	October 1926		October 1925	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor reke- ninghouders	57.704	f 3.318.772.000	57.825	f 2.678.154.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk	43.663	„ 2.935.888.000	43.099	„ 2.284.973.000
Ter voldoe- ning van Rijksbelast.	1.630	„ 14.133.000	1.797	„ 13.143.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	October 1926		October 1925	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
<i>Giro's</i> (eenzijdige ver- melding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 10.9	17.782	f 12.9	16.833
Girobetalingen aan particulieren	„ 20.7	79.763	„ 21.9	69.315
<i>Geldomzet.</i>				
Ontvangsten	„ 5.-	6.836	„ 4.7	6.784
Betalingen	„ 7.1	29.212	„ 7.8	30.284
Part.rekeninghouders	„ 18.8 ¹⁾	28.373 ²⁾	„ 17.3 ¹⁾	25.517 ²⁾
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeerd	„ 8.4	2.938 ²⁾	„ 9.8	2.754 ²⁾

¹⁾ Gemiddeld saldo te goed. ²⁾ Einde der maand.

EMISSIES IN OCTOBER 1926.

Staatsleeningen	f 113.131.095,—		
zijnde:			
<i>Nederlandsch-Indië</i>			
Ned.-Indische Leening			
1926 B. f 107.114.000			
4½ % obl. a 98 % ¹⁾	f 104.971.720		
<i>Zuid-Amerika</i>			
Republ. Chili \$ 3.500.000			
6 % Buitenl. Sinking			
Fund Goud - obl. a			
93¼ %	f 8.159.375		
Prov. en Gemeentelijke Leeningen ..	„ 1.314.800,—		
zijnde:			
<i>Nederland</i>			
Coevorden f 320.000			
4½ % obl. a 98¾ % ²⁾	f 314.800		
Gemeente Groningen			
f 1.000.000 4½ % obl.			
a 100 %	f 1.000.000		
Hypotheekbanken	„ 3.008.500,—		
zijnde:			
<i>Nederland</i>			
Aandeelen			
Gron. Hypotheekbank v.			
Nederland f 100.000			
aand. a 155 % ³⁾ (waar-			
op te storten 20 %) f	31.000		
<i>Duitschland</i>			
Pandbrieven			
Preussische Zentralstadt-			
schaft G.M. 5.000.000			
8 % Goud-Pandbrieven,			
Serie IX, a 99¼ % f	2.977.500		
Industrielele Ondernemingen	„ 14.122.500,—		
zijnde:			
<i>Nederland</i>			
Obligatiën			
N.V. Utrechtsche Wa-			
terleiding Mij. f 700.000			
4½ % obl. a 97½ % ¹⁾ f	682.500		
<i>Nederlandsch-Indië</i>			
Aandeelen			
N.V. Industrielele Mij.			
Palembang f 500.000			
aand. a 114 %	f 570.000		
<i>Duitschland</i>			
Obligatiën			
Hamburg. Electr.-Werke			
R.M. 15.000.000 7 %			
Goud-obligatiën 1926 a			
93½ %	f 8.415.000		

(Vervolg op pag. 1017.)

Siemens & Halske A. G. Siemens-Schuckert- Werke G. m. b. H. \$ 3.600.000 6½% 25 j. Sinking Fund Goud- obl. à 99% (waarop te storten 50%) . . . . . f 4.455.000	
Rubber-Maatschappijen . . . . . , 2.100.000,— zijnde:	
<i>Nederlandsch-Indië</i> <i>Aandeelen</i> N.V. Ned. Rubber Unie f 2.000.000 aand. à 105% . . . . . f 2.100.000	
Diverse Cultuurondernemingen . . . . , 382.500,— zijnde:	
<i>Nederlandsch-Indië</i> <i>Aandeelen</i> Cultuur Mij. Juliana f 250.000 aand. à 105% f 262.500 Cultuur Mij. Pasoemah f 100.000 aand. à 120% f 120.000	
Diversen . . . . . , 10.393.750,— zijnde:	
<i>Nederland</i> <i>Obligatiën</i> N.V. Haagsche Handel Mij. tot Exploit. van Onroerende Goederen f 500.000 5% obl. à 98¼% 1) . . . . . f 493.750	
<i>Nederlandsch-Indië</i> <i>Aandeelen</i> De Deli Courant f 200.000 aand. à 100% . . . . . f 200.000	
<i>Denemarcken</i> <i>Obligatiën</i> Deensch Rijkswoningfonds f 10.000.000 5% obl. à 97% . . . . . f 9.700.000	
Totaal . . . . . f 144.453.145,—	
1) Deze leening diende geheel voor conversie. 2) Voor conversie f 210.000. 3) Koers voor aandeelhouders; vrije inschrijving à 165%.	
Totaal der emissies in Januari . . . . f 124.766.250,— Februari . . . . . , 29.542.250,— Maart . . . . . , 21.925.975,— April . . . . . , 19.849.750,— Mei . . . . . , 50.022.402,50 Juni . . . . . , 190.759.500,— Juli . . . . . , 73.557.482,50 Augustus . . . . . , 24.797.935,— September . . . . . , 112.157.237,50 October . . . . . , 144.453.145,— Algemeen Totaal . . . . . f 791.831.927,50	
Bovendien: • f 3.430.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f 993,55 " 4.430.000,— 6/m. " " " 986,25 " 16.594.000,— 4% Schatkistbiljetten . . . . . , 1.005,24	
Voorts bestond hiër te lande gelegenheid tot inschrijving op de volgende obligatieleeningen:	
Rente- Emissie- Guldens voet koers	
Kerkbestuur van de H. Familie te Rotterdam (conv. f 230.000) . . . 400.000 5% 99¼%	
Kerkbestuur van het Allerh. Hart van Jezus te Schiedam (conv.) . . 150.000 5% 99½%	
Parochie v. d. H. Antonius Abt te Rotterdam (conversie) 215.000 5% 99½%	
Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo te Amsterdam 200.000 5% 99½%	
Parochie van de H. Martelaren van Gorcum, te 's-Hage (conv.) 130.000 5% 99½%	
Sint Hippolytus Stichting te Delft 300.000 5% 99%	
St. Elizabeths Ziekenh. te Alkmaar 300.000 5% 99½%	
Genootschap der Priesters van het H. Hart van Jezus (Düsseldorf) 150.000 7% 99%	
Orde der Paters Dominicanen Ant- werpen 120.000 6% 99%	
Orde der Broeders Franciscanen (Aken) 150.000 7% 100%	

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 3½ 3 Oct. '25 Bk. { Bel. Binn. Eff. 4 3 Oct. '25 Vrsch. in R.C. 5 3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25 N. Bk. v. Denem. 5 24 Juni '26 Zweedsche Rbk 4½ 8 Oct. '25
Javasche Bank . . . . 4 1½ Juli '26	Bank v. Noorw. 4½ 26 Oct. '26
Bank van Engeland 5 3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho- slowakije . . 5½ 26 Oct. '26
Duitsche Rijksbank 6 6 Juli '26	N. Bk. v. O'rijk. 7 6 Aug. '26
Bank v. Frankrijk. 7½ 31 Juli '26	N. Bk. v. Hong. 6 25 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk. 7 23 Apr. '26	N. Bk. v. Italië. 7 17 Juni '25
Fed. Res. Bank N.Y. 4 12 Aug. '26	Bank v. Spanje... 5 23 Mrt. '23
Bank van Spanje... 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5½

OPEN MARKT.

	1926				1925	1924	1914
	13 Nov.	8-13 Nov.	1-6 Nov.	25-30 Oct.	9-14 Nov.	10-15 Nov.	20-24 Juli
<i>Amsterdam</i> Partic. disc. 3½/16 Prolong. 3½/2	3½/4-3/8 3½/2-4	3-3/16 2½/4-3½/2	27/8-3½/4 3-1½	3½/8-3/8 3-1/4	4¾-7/8 3¾/4-4½/2	3½/8-3/16 2½/4-3/4	
<i>Londen</i> Daggeld . . . . . 3-4 Partic. disc. 4½/16-3/4	3-4 4½/16-3/4	3-4 4½/16-3/4	3-5 4¾/4-13/16	3½/2-4½/2 4¾/4	2½/2-4 37/8-13/16	2-3¾/4 3½/16-3/4	1¾/2-2 2½/4-3/4
<i>Berlijn</i> Daggeld . . . . . 2½/2-4 Partic. disc. 4¾/4	2½/2-4 4¾/4	2½/2-5½/2 4¾/4	4-7 4¾/4	3-7½/2 4¾/4	7-10 6¾/4	— —	— —
<i>Waren- wechael.</i> 47/8-5½/8	47/8-5½/8	47/8-5½/8	5½/8-1/4	5½/8-3/8	8½/2-3/4	—	—
<i>New York</i> Call money Partic. disc. 4½/2-3/4	4½/2-3/4	4½/2-3/4	4½/2-3/4	4½/2-3/4	4½/2-5½/4 3½/8	2-3/4	1¾/4-2½/2

1) Call money-koers van 12 Nov. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
9 Nov. 1926	2.50 1/16	12.12 1/2	59.35 1/2	8.11 1/2	34.82	100 1/8
10 " 1926	2.50	12.12	59.34 1/2	8.04 1/2	34.82	100 1/8
11 " 1926	2.50	12.11 1/2	59.35 1/2	8.07 1/2	34.82	100 1/8
12 " 1926	2.50	12.12 1/2	59.36 1/2	8.32	34.82	100 1/8
13 " 1926	—	12.12 1/2	59.36	8.23	34.82	100 1/8
15 " 1926	2.50	12.12 1/2	59.35 1/2	8.35 1/2	34.82 1/2	100 1/16
Laagste d.w. 1)	2.49 1/16	12.11 1/2	59.32	7.90	34.75	100
Hoogste d.w. 1)	2.50 1/8	12.12 1/2	59.38	8.38	34.90	100 1/8
8 Nov. 1926	2.50 1/8	12.12 1/2	59.37 1/2	8.21 1/2	34.82	100 1/8
1 " 1926	2.50	12.11 1/2	59.45 1/2	7.97 1/2	34.80	100 1/8
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
9 Nov. 1926	48.22	35.30	7.40	1.35	10.52 1/2	37.92 1/2
10 " 1926	48.22	35.30	7.40	1.36	10.44	37.80
11 " 1926	48.22	35.25	7.40	1.35	10.32	37.87 1/2
12 " 1926	48.21	35.25	7.40	1.36	10.32	37.92 1/2
13 " 1926	48.22	35.25	7.40	1.36	—	—
15 " 1926	48.22 1/8	35.25	7.40	1.37	10.31	37.87 1/2
Laagste d.w. 1)	48.19	35.20	7.38	1.30	10.20	37.75
Hoogste d.w. 1)	48.24	35.40	7.42	1.40	10.55	38.15
8 Nov. 1926	48.22	35.30	7.40	1.34	10.52	37.67 1/2
1 " 1926	48.21	35.30	7.40	1.40	10.80	38.—
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
9 Nov. 1926	66.77 1/2	66.52 1/2	62.60	6.30	101 1/2	2.50 1/8
10 " 1926	66.80	66.55	62.65	6.30	101 1/2	2.50 1/8
11 " 1926	66.75	66.60	62.62 1/2	6.29	101 1/2	2.50 1/8
12 " 1926	66.75	66.65	62.62 1/2	6.30	101 1/2	2.50 1/8
13 " 1926	66.75	66.65	62.55	6.29	101 1/4	2.50 1/4
15 " 1926	66.75	66.65	62.60	6.29	101 1/8	2.50 1/4
Laagste d.w. 1)	66.67 1/2	66.45	62.50	6.27	101 1/4	2.50
Hoogste d.w. 1)	66.82 1/2	66.65	62.75	6.32	102	2.50 1/8
8 Nov. 1926	66.80	66.52 1/2	62.52 1/2	6.30	101 1/2	2.50 1/8
1 " 1926	66.82 1/2	66.50	62.35	6.30	102	2.50 1/4
Muntpariteit	66.80	66.67	66.67	48.—	105	2.48 1/8

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
9 Nov. 1926	4,84 3/4	3,17	23,72 1/2	39,99 1/2
10 " 1926	4,84 3/4	3,22	23,73 3/4	40,—
11 " 1926	4,85	3,22 1/2	23,75 1/2	40,00 1/2
12 " 1926	4,85 1/8	3,31 1/2	23,75	40,01
13 " 1926	4,85 1/10	3,30 1/2	23,74 3/4	40,01
15 " 1926	4,85 1/8	3,36	23,75	40,—
16 Nov. 1925	4,84 5/8	4,17	23,80	40,24
Muntpariteit ..	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 2/10

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	30 Oct. 1926	6 Nov. 1926	8/13 Nov. '26 Laagste	13 Nov. 1926 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 9/16
Athene	Dr. p. £	398 3/4	395	380	398
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 1/4	1/10 1/4	1/10 3/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.72 1/2	27.72 1/2	27.65	27.80
B. Aires 1) ...	d. p. \$	45 13/16	45 25/32	45 11/16	45 7/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 7/8	1/5 7/8	1/5 5/8	1/5 7/8
Constantin ..	Piast. p. £	965	965	955	975
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/11 1/2	1/11 1/2	1/11	2/0 1/8
Kobe	Sh. p. yen	2/0 1/4	2/0 11/32	2/0 1/4	2/0 3/8
Lissabon 1) ..	d. per Esc.	217 3/32	217 3/32	235 1/64	217 1/32
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	49 3/4	49 1/4	49 1/4	49 1/2
Montreal 1) ..	\$ per £	4.84 3/8	4.84 3/8	4.83 7/8	4.84 5/8
R.d.Janeiro 1)	d. per Mil.	625 3/32	625 3/32	613 1/16	625 3/8
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/5 1/2	2/5 3/8	2/4 7/8	2/5 7/8
Singapore ...	id. p. \$	2/3 27/32	2/3 27/32	2/3 3/4	2/3 31/32
Valparaiso 2)	\$ p. £	39.46	39.55	39.52	39.62
Warschau ...	Zl. p. £	43 1/2	43 1/2	42	45

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 gd.

ZILVERPRIJS

	Londen 1)	N.York 2)
8 Nov. 1926 ..	24 13/16	53 3/8
9 " 1926 ..	24 7/8	53 3/8
10 " 1926 ..	24 13/16	53 3/8
11 " 1926 ..	25 3/8	54 3/8
12 " 1926 ..	25 7/16	54 3/8
13 " 1926 ..	25 7/16	54 7/8
14 Nov. 1925 ..	32 1/8	69 1/2
20 Juli 1914 ..	24 13/16	54 1/8

GOUDPRIJS 3)

	Londen
8 Nov. 1926 ..	84 11/16
9 " 1926 ..	84 11/16
10 " 1926 ..	84 11/16
11 " 1926 ..	84 11/16
12 " 1926 ..	84 11/16
13 " 1926 ..	84 11/16
13 Nov. 1925 ..	84 11/16
20 Juli 1914 ..	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	30 Oct. 1926	6 Nov. 1926
Saldo bij de Nederlandsche Bank ...	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	—	f 16.442,83
Voorschot op uit. Sept. 1926 aan de gemeenten op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	f 49.550.456,42	" 49.550.456,42
Voorschotten aan de koloniën	" 10.936.396,55	" 10.952.881,41
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 137.652.175,56	" 137.636.299,17
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	—	—
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2) ..	" 17.262.578,83	" 16.132.492,63
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	" 1.460.348,03	" 760.348,03

Verplichtingen.

Voorschot door de Nederl. Bank	f 12.676.529,97	f 4.437.728,75
Schatkistbiljetten in omloop 1)	" 111.219.000,—	" 111.372.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 81.300.000,—	" 57.450.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" 35.000.000,—	" 15.000.000,—
Zilverbons in omloop	" 14.499.779,50	" 14.228.609,50
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2) ..	" 771.134,66	" —
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfond. 2) ..	" 10.655.126,88	" 11.138.453,43
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2) ..	" 25.520.303,41	" 25.451.771,97
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	" 590.000,—	" 590.000,—
Id. aan diverse instellingen 2)	" 4.526.080,76	" 36.223.182,84

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. 2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	6 Nov. 1926	13 Nov. 1926
Totaal	f 32.115.000,—	f 30.881.000,—
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië Indische Schatkistprom. in omloop ..	" 1.012.000,—	" 1.126.000,—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië Muntbiljetten in omloop	" 8.650.000,—	" 3.600.000,—
Ten voordeele van Ned.-Indië geboekte beleggingsgelden van het Ned.-ind. muntfonds	" 33.200.000,—	" 33.557.000,—
Idem van de Ned.-ind. Postspaarbank ..	" 2.938.000,—	" 3.075.000,—
Te goed bij 's Rijks kas	" 619.000,—	" 737.000,—
Te goed bij de Javasche Bank	" 14.304.000,—	" 11.214.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 15 November 1926.

		Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 43.778.073,48 Bijbnk. " 8.549.558,22 Ag.sch. " 15.999.299,46	f	68.326.931,16
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. . f 180.237.803,—		—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. ..			180.237.803,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 46.488.378,66 Bijbnk. " 13.752.764,51 Ag.sch. " 71.002.089,58	f	131.243.232,75
Op Effecten	f 128.236.432,75		—
Op Goederen en Spec.	3.006.800,—		131.243.232,75
Voorschotten a. h. Rijk			10.834.361,56
Munt en Muntmateriaal			—
Munt, Goud	f 62.013.590,—		—
Muntmat., Goud ..	356.299.586,53		—
	f 418.313.176,53		—
Munt, Zilver, enz. ..	27.065.201,59		—
Muntmat., Zilver ..	—		—
Effecten			445.378.378,12
Belegging Res.fonds. f	7.008.176,68		—
id. van 1/8 v. h. kapit. ..	3.954.298,42		10.962.475,10
Gebouwen en Meub. der Bank			5.142.000,—
Diverse rekeningen			72.921.074,98
	f		925.046.256,67
		Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—		—
Reservefonds	7.047.731,06		—
Bijzondere reserve	8.800.000,—		—
Bankbiljetten in omloop	852.505.990,—		—
Bankassignatiën in omloop	432.861,48		—
Rek.-Cour. f Het Rijk	—		—
saldo's: { Anderen ..	25.540.937,10		25.540.937,10
Diverse rekeningen			10.718.737,03
	f		925.046.256,67
Beschikbaar metaalsaldo	f 269.113.523,43		—
Op de basis van 2/3 metaaldekking	93.477.565,71		—
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. ..	1.345.567.615,—		—
Voornaamste posten in duizenden guldens.			—

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
15 Nov. '26	62.014	356.300	852.506	25.974	269.114	50
8 " '26	62.114	356.297	866.146	22.483	266.830	50
1 " '26	62.266	356.290	891.961	23.977	261.533	49
25 Oct. '26	62.445	356.290	833.642	34.370	271.700	51
18 " '26	62.553	356.290	840.778	38.265	269.164	51
11 " '26	62.660	356.281	850.816	54.343	263.693	49
16 Nov. '25	59.184	396.903	898.458	42.179	290.662	51
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
15 Nov. 1926	68.327	—	131.243	180.238	72.921
8 " 1926	71.186	6.000	148.308	178.810	65.058
1 " 1926	73.795	9.000	170.355	185.544	66.100
25 Oct. 1926	65.335	14.500	127.303	194.428	58.336
18 " 1926	87.654	37.000	128.467	194.181	50.771
11 " 1926	86.084	36.000	135.897	208.580	44.699
16 Nov. 1925	77.653	—	134.238	244.536	40.394
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen 1)	Diverse rekeningen 2)
1 October 1926	1.438	2.108	58	4	1.112	71
1 Sept. 1926	1.344	2.147	61	48	1.358	230
1 Augustus 1926	1.263	2.118	62	44	1.327	189
1 Juli 1926	1.243	2.061	70	19	1.275	-158
1 Juni 1926	1.241	2.075	72	—	1.264	115
1 Mei 1926	1.157	1.993	92	43	1.385	249
1 October 1925	998	1.525	97	121	837	114

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
6 Nov. 1926	227.500		337.000	68.000	146.500
30 Oct. 1926	227.250		333.500	70.500	146.450
23 " 1926	227.500		333.000	72.000	146.500
16 Oct. 1926	199.022	28.590	334.569	70.312	147.132
9 " 1926	198.849	29.746	333.706	72.854	147.733
2 " 1926	198.935	29.984	330.457	76.457	147.972
25 Sept. 1926	199.092	30.243	329.220	69.010	150.138
7 Nov. 1925	143.611	42.076	342.429	39.632	109.960
25 Oct. 1924	148.784	57.346	276.063	114.341	128.684
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
6 Nov. 1926		155.630		***	56
30 Oct. 1926		159.620		***	56
23 " 1926		159.020		***	56
16 Oct. 1926	12.207	25.095	104.295	41.443	56
9 Oct. 1926	12.121	25.985	100.360	45.328	56
2 " 1926	12.191	24.561	102.275	44.301	56
25 Sept. 1926	12.158	23.654	94.850	43.534	58
7 Nov. 1925	17.348	26.609	91.138	60.728	49
25 Oct. 1924	34.326	17.685	105.509	35.841	53
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
10 Nov. 1926	152.061	138.834	289.192	56.250	238.305
3 " 1926	152.807	139.537	289.437	56.250	238.505
27 Oct. 1926	152.815	139.069	287.615	56.250	236.820
20 " 1926	154.096	138.712	288.705	56.250	237.934
13 " 1926	154.174	139.344	290.448	56.250	239.763
11 Nov. 1925	148.058	141.519	292.818	56.250	242.578
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
10 Nov. '26	36.210	69.366	18.638	102.164	32.976	27 $\frac{1}{16}$
3 " '26	35.435	71.466	19.158	103.069	33.020	27 $\frac{1}{8}$
27 Oct. '26	36.715	70.094	17.756	104.850	33.496	28
20 " '26	35.325	72.772	20.202	105.344	35.134	28
13 " '26	35.810	70.859	19.607	103.964	34.580	28
11 Nov. '25	39.403	74.422	13.169	109.199	26.289	21 $\frac{1}{2}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitent.	Zilver	Te goed in het buit. ¹⁾	Wissels	Waarvan op het buitent.	Beleeningen
12 Nov. '26	5.549	1.864	339	81	4.193	15	2.244
4 " '26	5.549	1.864	339	81	5.989	13	2.127
28 Oct. '26	5.549	1.864	339	80	5.334	13	2.160
21 " '26	5.549	1.864	339	80	4.673	15	2.214
14 " '26	5.549	1.864	339	77	5.024	15	2.227
12 Nov. '25	5.548	1.864	311	566	3.232	17	2.666
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Butt. gew. voorsch. afd. Staat	Schat-kistbil-jetten ¹⁾	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
12 Nov. '26	36.050	5.521	4.985	54.927	3.221	48
4 " '26	36.550	5.494	4.189	55.651	3.400	16
28 Oct. '26	35.750	5.494	5.062	54.578	3.945	36
21 " '26	36.150	5.493	5.009	54.988	3.251	33
14 " '26	36.300	5.488	4.984	55.432	2.949	9
12 Nov. '25	31.350	5.167	3.600	47.682	2.484	45
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staats a. buitent. regeeringen. ²⁾ Sluitpost activa. ³⁾ Met ingang van den bankstaat per 14 October is de post Te goed in het buitenland in twee onderdeelen gesplitst. Het te goed bij de Russische Staatsbank is *pro memoria* opgenomen, terwijl de thans opgenomen cijfers de andere rekeningen in het buitenland voorstellen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij-butenl. circ. banken ¹⁾	Devezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
6 Nov. 1926	1.737,0	180,0	412,6	1.348,0	10,8
31 Oct. 1926	1.716,1	180,0	412,6	1.415,0	42,8
23 " 1926	1.679,2	179,3	411,3	1.273,1	11,2
15 " 1926	1.652,6	185,6	446,1	1.293,3	35,0
7 " 1926	1.616,3	182,9	511,0	1.377,8	11,1
7 Nov. 1925	1.206,9	96,6	361,1	1.474,3	9,8
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
6 Nov. 1926	91,3	711,3	3.184,8	681,8	216,2
31 Oct. 1926	91,3	631,3	3.325,8	582,6	211,7
23 " 1926	91,4	712,7	2.824,5	872,1	263,8
15 " 1926	91,3	655,8	2.971,7	737,8	235,2
7 " 1926	91,3	611,7	3.139,3	635,7	208,4
7 Nov. 1925	220,3	786,4	2.677,6	698,0	462,4
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 6 Nov., 31, 23, 15, 7 Oct., resp. 220,3; 161,8; 256,9; 204,8; 182,4 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste kosten in miljoenen Belgas.

Data	Goud		Zilver	Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. afd. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitent.						Schatkist	Partic.
11 N. '26.	584	484	38 ¹	504	42	400	1.760	38	228
4 " '26.	566	492	38 ¹	488	51	400	1.755	42	212
28 O. '26.	559	481	38	459	49	400	1.753	10	235

¹⁾ Aan de schatkist gecedeerd.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal-middel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
27 Oct. '26	2.823,3	1.465,8	130,8	631,9	307,5
20 " '26	2.825,9	1.461,1	128,9	586,6	292,3
13 " '26	2.818,9	1.388,2	126,3	703,9	291,3
6 " '26	2.813,4	1.446,1	128,7	623,6	273,3
29 Sept. '26	2.807,1	1.424,7	130,1	716,6	275,6
22 " '26	2.826,0	1.443,0	131,6	661,6	270,4
28 Oct. '25	2.782,5	1.424,9	110,5	590,0	328,7

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
27 Oct. '26	300,2	1.730,5	2.281,1	124,4	70,3	73,6
20 " '26	307,0	1.729,8	2.257,6	124,0	70,8	74,1
13 " '26	308,2	1.756,3	2.274,2	123,9	69,9	73,1
6 " '26	306,3	1.731,0	2.259,8	123,9	70,4	73,7
29 Sept. '26	302,0	1.716,5	2.330,4	123,8	69,3	72,6
22 " '26	305,2	1.716,1	2.332,0	123,8	69,8	73,1
28 Oct. '25	324,8	1.694,8	2.297,3	116,6	69,7	72,5

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad munt-materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
20 Oct. '26	692	14.376	5.563	1.629	18.877	5.723
13 " '26	693	14.407	5.596	1.642	19.118	5.736
6 " '26	693	14.414	5.609	1.621	18.966	5.666
29 Sept. '26	694	14.395	5.634	1.668	18.939	5.674
22 " '26	694	14.259	5.621	1.658	18.820	5.662
21 Oct. '25	723	13.879	5.460	1.643	18.464	5.290

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 15 November 1926.

Groote veranderingen hebben in de achter ons liggende berichtperiode op de buitenlandsche beurzen niet plaats gevonden. De meeste aandacht heeft nog de beurs van Berlijn getrokken, omdat daar voor het eerst sinds langen tijd een achteruitgang van het koerspeil op te merken is geweest. Verschillende factoren hebben hiertoe aanleiding gegeven. Deze daling is echter niet zoo heel belangrijk geweest, omdat spoedig na de eerste ongunstige commentaren reeds van verschillende zijden andere opvattingen circuleerden. Omtrent de Farbenindustrie verluide, dat deze onderneming belangrijke onderhandelingen heeft geopend met de Standard Oil Company en met andere lichamen in de Vereenigde Staten en deze geruchten wakkerden de kooplust weder aan. Ook kwamen uit de mijn-districten berichten binnen, volgens welke de desbetreffende maatschappijen nog gedurende verscheidene maanden van opdrachten zijn voorzien, zoodat zelfs het einde van de staking in Engeland geen onmiddellijke uitwerking zou behoeven te hebben. Ten slotte is de geldmarkt tot nu toe ruim gebleven. Er is dan ook een herstel gevolgd, waardoor een goed deel van het geleden verlies kon worden ingehaald. De omzetting echter zijn belangrijk ingekrompen. Op den voorgrond hebben gestaan aandelen Farbenindustrie, bankaandeelen — o.a. Metallbank, waaromtrent bericht werd, dat een verhooging van het aandelenkapitaal aanstaande is — en scheepvaart-aandeelen.

Te Parijs heeft de fondsenmarkt de stijging van den koers van het betaalmiddel weerspiegeld. Toch waren de verkoopen van Fransche fondsen niet zoo dringend als verwacht had kunnen worden, omdat het parlement in de achter ons liggende berichtweek bijeen is gekomen, waardoor men hoopt binnenkort antwoord te verkrijgen op de dringende vragen, welke de beurs bezig houden.

Te Londen is men kalm gebleven, ondanks de optimistische verwachtingen, welke men omtrent het einde van de staking heeft gekoesterd. Men heeft thans wel als vrij zeker aangenomen, dat het werk in de mijnen binnen korten tijd hervat zal kunnen worden, doch de koersen van de verschillende afdelingen schijnen dit feit reeds in voldoende mate te verdisconteeren. Merkwaardig is in dit verdoende mate te verdisconteeren.

Te New York heeft de markt een eenigszins verdeelden aanblik gehad. Aan den eenen kant onderging de beurs den invloed van de lichte reactie in het bedrijfsleven, aan den anderen kant werd zij gestimuleerd door de ruime houding van de geldmarkt, welke een zeer gunstigen indruk heeft gemaakt, vooral door de omstandigheid, dat men eenigen tijd geleden nog rekening heeft gehouden met een verhooging van den rentevoet der Federal Reserve Bank.

Ten onzent is de markt vrij kalm geweest, doch aan het einde van de berichtweek met een eenigszins nerveuzen ondergrond. Deze is tot uiting gekomen in vrijwel alle afdelingen; ook de *beleggingsmarkt* is hieronder gebukt gegaan. Voor laatstgenoemde is de oorzaak geweest de lichte verstijping op de geldmarkt, welke nu reeds enkele weken aanhoudt. Men schijnt hier en daar de meening te zijn toegedaan, dat het tijdperk van zeer goedkoop geld tot het verleden behoort, vooral omdat men veronderstelt, dat in de naaste toekomst ook gelden voor Fransche rekening gevraagd zullen worden. In verband hiermede geeft men er de voorkeur aan zijn bezit aan betrekkelijk laag renderende obligaties te verkleinen. Het waren dan ook in de eerste plaats de 4½ pCt. schuldbrieven, welke onder verkoopdrang te lijden hebben gehad. Buitenlandsche obligaties daarentegen waren goed gevraagd. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106¼, 106½, 106¾; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99¾, 99¾, 99; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 97²³/₃₂, 97½, 97¾; 5 pCt. Mexico Goud £ 20—100 Afg.: 48½, 46¹⁴/₁₆, 46¾; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 74¾, 75½, 76; 8 pCt. Sao Paulo: 104¼, 104.

De onrustige stemming voor diverse aandelen is aan het einde van de berichtweek in het leven geroepen door de berichten omtrent onlusten op West-Java. In de eerste plaats heeft de *suikermarkt* hiervan den invloed ondervonden, zoodat de afdoeningen van de V.J.S.P. tot hogere prijzen geheel zonder uitwerking zijn gebleven. Weliswaar was er geen stroom van realisaties op te merken, doch er is eenige onrust ontstaan, welke zich allereerst in aandelen Handelsvereeniging „Amsterdam” heeft geuit. Dientengevolge moest dit fonds een tiental procenten van zijn koerspeil prijsgeven, hetgeen de prijzen van de overige aandelen uit deze rubric ook heeft gedrukt. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 179½, 177¼, 174¾; Handelsvereeniging Amsterdam: 675, 670, 662½; Java Cultuur Mij.: 365,

360¾, 360¼; Kalibagor: 414, 412, 411; Ned.-Ind. Suiker Unie: 249, 246½, 245¼; Pagottan: 277¼, 273, 278; Poerworedjo: 119, 117, 116¾; Sindanglaet: 401, 405; Tjepper: 668, 663, 665.

Van de suikerafdeeling heeft de onrustige tendenz zich ook tot de andere markten uitgebreid. De meeste echter zijn niet zoo gevoelig gebleken. O.a. was dit het geval met de *rubbermarkt*. Wel waren de noteringen hier over het algemeen iets lager, doch blijkbaar hebben de bezitters van rubberfondsen zich niet tot verkoop van hun aandelen laten leiden, getuige het feit, dat eigenlijk alleen in aandelen Amsterdam Rubber — waar door de ruime markt de speculatie ook grooter bewegingsvrijheid heeft — iets van beteekenis is omgegaan. De minder courante soorten waren vrijwel geheel verlaten. Amsterdam Rubber: 332, 328, 326¾; Deli Batavia Rubber: 268¼, 265, 266; Hessa Rubber: 479¼, 471½, 468½; Java Caoutchouc: 206¾, 208, 204¼, 205¼; Kali Telepak: 324¼, 317, 318; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 339, 335½; Padang Rubber: 347, 349¾, 345; R'dam Tapanoei: 156¼, 153½, 152; Serbadjadi: 334, 330, 334¼; Sumatra Caoutchouc: 303, 299¾, 295½, 299; Sumatra Rubber: 373, 377½, -373; Tjiboeni Tjipongpok: 208½, 207½.

Tabaks-aandeelen hebben zich geheel aangepast aan de beweging van de suikerafdeeling. In de vooraanstaande soorten konden wel eenige omzettingen worden opgemerkt, vooral toen de lagere koersen een stimulerend invloed hadden uitgeoefend. De verschillen zijn echter niet van groote beteekenis geworden. Arendsburg: 594¼, 591¾, 594; Besoe-ki Tabak: 270, 267, 269, 268; Deli Batavia: 448¼, 444¼, 447; Deli Mij.: 434, 429, 428¼; Oostkust: 204, 200¾, 199¼, 199; Senembah: 414¾, 410, 407¾, 406½.

Petroleum-aandeelen hebben het best weerstand geboden aan de ter beurze heerschende tendenz. Vrijwel regelmatig kon in deze afdeeling een stijgende lijn worden opgemerkt, niet alleen voor de Roemeensche soorten — in verband met de schadeloosstelling, welke aan de in Roemenië werkende maatschappijen zal worden uitbetaald ter vergoeding van in den oorlog plaats gehad hebbende vernietiging van eigendommen — doch ook voor aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij. Alleen tegen het slot van de beursweek heeft hier ook eenige reactie plaats gevonden. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 357, 359¾, 357¾; Gec. Holl. Petr. Cy.: 175, 177¾; Kon. Petroleum Mij.: 370¼, 378, 376; Perlak Petroleum: 68, 71, 67¾; Peudawa: 34, 37, 39, 36¼.

Scheepvaart-aandeelen hebben een wisselende tendenz getoond. Over het algemeen bestond eenige neiging tot verkoopen, totdat de hogere indexcijfers van „The Economist” per einde October bekend werden gemaakt. Deze vormden aanleiding tot dekkingen en nieuwe kooporders. De hieruit resulterende stijging van de koersen heeft zich echter niet lang kunnen handhaven. Holland-Amerika Lijn: 63, 64, 63¾; Java-China-Japan Lijn: 131, 132, 130¾; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 99, 98¾; Ned. Scheepvaart Unie: 177¾, 179½, 175¾; Stoomvaart Mij. Nederland: 172, 171.

Van *binnenlandsche industriële aandelen* bleken Jurgenssoorten vast te zijn. Ook aandelen in kunstzijdefabrieken konden zich eenigszins herstellen van den ongunstigen invloed, welke de uitgifte van aandelen Nederlandsche Kunstzijdefabriek te voorschijn had geroepen. Centrale Suiker Mij.: 122¾, 123¾, 122¾; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 87¼, 85½, 85; Jurgens: 167, 171, 167¼; Maekubee: 101¼, 98, 99¾; Ned. Kunstzijdefabriek: 204 (ex claim), 198, 204¼; Philips Gloeilampenfabrieken: 343¼, 347, 342.

Mijn-aandeelen waren ongeanimeerd, met uitzondering van preferente aandelen Muller Mijnbouw, in verband met het bericht, dat de maatschappij het reeds lang hangende proces omtrent de Algarobamijnen in Chili heeft gewonnen. Alg. Exploratie Mij.: 110, 113½, 108; Billiton 1e Rubr.: 305; Redjang Lebong: 239, 234¼, 231; Singkep Tin: 460, 453¾, 461.

Bankaandeelen waren rustig, doch vast. Amsterdamsche Bank: 162½, 162¼, 162¾; Incasso Bank: 119¼, 120, 119¾; Javasche Bank: 367; Koloniale Bank: 219, 217¼, 215¼, 215¾; Ned.-Ind. Handels Bank: 171¾, 170¾, 168¾; Ned. Handel Mij.: 156½, 155¼, 155; R'damsche Bankvereeniging: 80¼, 82, 83¾; Twentsche Bank: 141.

De afdeeling voor *Amerikaansche fondsen* bleef kalm en geheel in overeenstemming met de koersbewegingen in New York. Anaconda Copper: 101, 100, 100¾; Studebaker: 51¾, 51½, 51¼; United States Steel Corp.: 148¼, 146½, 149¹⁵/₁₆; Atchison Topeca: 157, 157¾, 157¾; Erie: 38¾, 38¾; St. Louis & San Francisco: 99, 98½; Southern Pacific: 109¹⁴/₁₆, 108¾; Wabash Railw.: 43½, 42⁵/₁₆, 42⁷/₁₆.

De *geldmarkt* is vast geweest, met een lichte reactie tegen het einde van de berichtweek. Na een notering voor prolongatie van 3¼ a 4 pCt. werd een peil van 3¾ pCt. bereikt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 16 November 1926.

De kalme stemming op de tarwe-markt maakte ook deze week verderen voortgang. In het begin der week bestond in Engeland nog wel eenige vraag voor stoomende tarwe, en op het Continent werd voor directe behoefte het één en ander gekocht, doch voor tarwe op latere aflading hielden de koopers zich vrijwel afzijdig. De zoo goed als beëindigde kolenstaking in Engeland zal, naar men algemeen aanneemt, een aanzienlijke daling der zeevrachten veroorzaken, en daar de markten in de overzeesche productielanden vooralsnog geen neiging vertoonen, om omhoog te gaan, meent men, door zooveel mogelijk met inkoop en wachten, straks veel goedkoopere tarwe te kunnen verkrenfen. Wat hiervan zij, is moeilijk te voorspellen. Sommige meenen dat bij dalende zeevrachten de prijzen der tarwe en overige granen in de productielanden wel eens zouden kunnen gaan stijgen, doch anderen verwachten zoo geen daling, dan toch zeker geen stijging, wijl de onderweg zijnde voorraden ruimschoots voldoende zijn, waaruit voor de eerste behoeften kan worden voorzien, en omdat door het afhouden der koopers voor latere verscheping de overzeesche markten dus bij gebrek aan vraag eerder zullen dalen. Wat tarwe betreft, in de overzeesche landen is voor een vaste stemming oogenschijnlijk op het moment zeker geen reden aanwezig. Het Canadeesche oogst-rapport van 11 November vermeldt als opbrengst voor dit jaar een cijfer van 406 miljoen bushels, hetgeen een vermeerdering van 7 miljoen tinnen 1 September j. beteekent. De termijnmarkt te Winnipeg was in verband daarmee dan ook flauw gestemd. Van 9 tot 15 November daalde Decembertarwe met ongeveer 6 dollarcenten, terwijl de Meitermijn eenzelfde verlies te boeken had. Ook Chicago daalde in dezelfde mate. Argentinië gaat voort, gunstige berichten over den nieuwen oogst in te zenden. Berichten over schade door ongunstige weersgesteldheid, welke af en toe opduiken, worden niet ernstig genomen, en dat hiervoor ook geen grond aanwezig is, blijkt ten duidelijkste uit den loop der noteeringen te Buenos Aires en Rosario, welke markten dagelijks flauw gestemd zijn. Dit alles te zamen genomen verklaart het gebrek aan vrouwen, hetwelk algemeen ten opzichte van de tarweprijzen blijft heerschen. De groote verschepingen van de afgelopen week werken bovendien mede, om dat wantrouwen te versterken. De totaal verscheepte hoeveelheden bedroegen deze week 353.000 tons tegen 307.000 tons de vorige week. Het grootste gedeelte hiervan komt op rekening van Noord-Amerika, doch zoowel Rusland als ook Roemenië hebben krachtig tot het grotere totaal bijgedragen. Gebrek aan tarwe voor onmiddellijke behoefte zal dus in Europa voorloopig niet optreden, hetgeen, zooals hiervoor reeds gezegd, de koopers voldoende steun verleent, om ten opzichte van latere verscheping een afwachtende houding aan te nemen.

Voor rogge bestond in de afgelopen week weinig animo. Het aanbod van Amerika was onder invloed der

schaarsche vrachtruimte beperkt, doch zelfs dit beperkte aanbod bleef vrijwel onbeantwoord. Van Russische zijde wordt rogge nog al ruim geoffreerd, doch wat ons land betreft, bestaat hiervoor weinig vraag. Over het geheel genomen is rogge in Nederland moeilijk te plaatsen. De vraag van Duitsland was eveneens niet van veel betekenis; de verwachting van op handen zijnde lagere vrachten was ook hieraan niet vreemd. Chicago meldde dagelijks lagere koersen. Sedert 9 November is Decemberr Rogge 4 dollarcenten gedaald.

De stemming voor maïs was in het begin der week zeer vast. Het aanbod van stoomende ladingen is sterk verminderd, en daar de prijzen op de Eugelsche markt goed stand hielden, was het aanbod van de zijde der afladers aanvankelijk beperkt. In tegenstelling met de Noord-Amerikaansche vrachtenmarkt waren de Plata-vrachten, vooral voor spoedige belading, op het midden der week zeer vast. Dit gaf Plataverschepers aanleiding hunne vraagprijzen belangrijk te verhoogen. Ten onzent bleef de vraag voor spoedige maïs onverminderd voortduren, vooral waar in de aan de vorige week voorafgaande week de aanvoeren zeer gering waren. Ten slotte konden de hoogere prijzen zich niet staande houden, vooral wijl de termijnmarkten in Argentinië niet medewerkten, en het einde der staking in Engeland een gedrukte stemming voor latere termijnen veroorzaakte. In Duitsland en België bleef de vraag voor spoedige maïs eveneens zeer bevredigend en als bewijs voor den gezonden toestand van het artikel maïs mag gelden, dat zich nergens eenige voorraad van beteekenis bevindt.

In Donaumaïs is nog geen uitbreiding der zaken waar te nemen. Wel is het aanbod van Roemenië eenigszins toegenoemen, doch de hooge prijzen van deze soort ten opzichte van Platamaïs blijven een belemmering. In voorjaar-aflading kwamen ten onzent eenige zaken tot stand, loch algemeen is de kooplust nog niet. Chicago was bij voortdurende flauw gestemd en dit bracht de prijs van Mixedmaïs op een dusdanig niveau, dat eenige zaken hier te lande per December-aflading konden tot stand komen. Ten gevolge van de flauwere stemming voor Donaumaïs, kon echter de handel in Mixedmaïs zich niet verder ontwikkelen.

Gerst is ongeanimeerd en alhoewel van een ruimer aanbod niet kan worden gesproken, zoo is toch de stemming flauw. De hooge prijzen werken ertoe mede de koopers van de markt te houden. De wereldverschepingen waren in de afgelopen week vrij groot. Van Amerika, Rusland en Roemenië werd veel meer afgeladen dan in de week daarvoor. In Engeland was de vraag zeer gering. Daarentegen kocht Noord-Duitsland weer tamelijk veel Russische gerst, doch sedert eenige dagen heeft ook de vraag van die zijde opgehouden.

Het Canadeesche Bureau-rapport van 11 November werpt nu een helder licht op de vaste stemming te Winnipeg voor haver. De oogst wordt daarin aangenomen op slechts 365 miljoen bushels, hetgeen belangrijk minder is dan verleden jaar, toen het eindcijfer 513 miljoen was. Dat onder deze omstandigheden van Canada niets verscheept wordt,

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Maïs Nov.	Lijnzaad Nov.
13 Nov. '26	135 7/8	68 1/2	41 3/8	12,60 ¹	5,90 ¹	14,80 ¹
6 " '26	140 3/4	70 1/8	43 1/2	12,85	5,55	14,90
13 Nov. '25	155 1/2	76 7/8	38 3/8	12,65 ¹	8,65 ¹	18,60
13 Nov. '24	155	113 3/4	54	15,85 ¹	11,70 ¹	24,20 ¹
13 Nov. '23	103 1/8	76 1/2	41 3/8	13,40 ¹	10,40 ¹	22,60 ¹
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70

¹) per December.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	15 Nov. 1926	8 Nov. 1926	16 Nov. 1925
Tarwe (Hardwinter II) ... ¹	16,—	16,25	14,50
Rogge (No. 2 Western) ... ¹	12,50	12,75	9,80
Maïs (La Plata) ..... ²	178,—	179,—	204,—
Gerst (48 lbs. malting) ... ²	215,—	225,—	185,—
Haver (Canada 3) ..... ²	12,—	12,—	10,50
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ... ¹	12,20	12,20	14,90
Lijnzaad (La Plata) ..... ²	373,—	374,—	434,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	7/13 Nov. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	7/13 Nov. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	58.361	1.484.393	1.108.812	—	13.842	21.116	1.498.235	1.129.928
Rogge.....	4.650	236.350	254.571	529	1.940	450	238.290	255.021
Boekweit.....	317	18.887	19.765	310	1.418	150	20.305	19.915
Maïs.....	39.201	804.344	681.293	12.282	99.462	66.667	903.806	747.960
Gerst.....	11.538	331.940	256.113	2.347	12.011	10.846	343.951	266.959
Haver.....	98	159.906	198.657	146	2.611	602	162.517	199.259
Lijnzaad.....	1.400	194.418	203.583	8.268	182.711	54.090	377.129	257.673
Lijnkoek.....	5.410	219.440	166.971	—	—	—	219.440	166.971
Tarwemeel.....	700	81.748	110.178	958	23.412	17.741	105.160	127.919
Andere meelsoorten....	403	13.972	8.526	—	—	—	13.972	8.526

behoeft geen betoog, daar deze soort voor Europa veel te duur uitkomt. De geringe vraag, welke ten onzent heerscht, vindt gemakkelijk voldoening in Zuidduitsche soorten, waarvan de kwaliteit goed en de prijs geschikt is. De termijnmarkt te Winnipeg is sedert den 9en dezer iets gedaald.

SUIKER.

De voornaamste gebeurtenis der afgelopen week was, dat Willett & Gray hunne nauwelijks gepubliceerde raming der wereldsuikeroogst in 1926/27 hebben herzien en het totaal hebben teruggebracht tot 23.885.000 tons, welk verschil met zijn eerste cijfer van 24.279.000 tons voornamelijk te wijten is aan de voor Cuba en den Europeeschen bietoogst verminderde ramingen, elk met 200.000 tons.

De stemming op de verschillende wereldsuikermarkten werd hierdoor echter niet bijzonder beïnvloed; de stemming bleef prijshoudend.

In Amerika ondergingen de prijzen voor Spot Centrifugals alsook op de termijnmarkt nagenoeg geen verandering; ook de liquidatie van nogal belangrijke Decemberposities verliep glad.

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 70.000 tons, de versmeltingen 53.000 tons tegen 57.000 tons in 1925 en de voorraden 202.000 tons tegen 62.400 tons.

Het Amerikaansch Departement van Landbouw heeft een verbeterde raming van den bietoogst der V. S. gepubliceerd met 837.000 tons (vorige oogst 804.000 tons).

Voor prompte Cubasuiker kon de prijs wegens goede vraag aantrekken tot 2¹³/₁₆ d.c. & fr. New York. Toen verkoopers echter 2⁷/₈ d.c. verlangden, trokken koopers zich terug, waarna nog eenige kleine transacties tot 2¹³/₁₆ d.c. tot stand kwamen.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 6 Nov.	43.959	18.125	16.349
Totaal sedert 1/12 tot 6/11 ..	4.545.120	4.878.045	3.897.121
Weekexport 6 November....	59.858	47.366	50.486
Totale export sedert 1/1 t. 6/11	4.170.032	4.452.882	3.786.836
Totale voorraad 6 November	375.090	431.468	111.285

In Engeland werden nogal belangrijke zaken gedaan in buitenlandsche ruwsuiker, wegens de reeds gemelde verminderde afleveringen door Raffinadeurs.

De Board of Trade Statistiek over October wordt met de volgende cijfers gepubliceerd:

	Oct. 1926	Jan./Oct. 1925
	Tons	Tons
Import Ruwsuiker.....	88.962	1.084.752
„ Bietsuiker.....	—	14.422
„ Geraffineerd.....	44.985	583.792
Totaal	133.947	1.682.966
Voorraad in entrepôt	317.450	—
„ „ raffinaderij	43.250	—
Ontvangst raffinaderijen	56.259	730.108
Totaal binnenl. verbruik....	117.007*	1.396.668
Totale export	6.701	56.989
Voorraad 30 September 1926 ..	—	293.450
„ 31 October 1926 ..	—	276.450
Niet berek. verlies op raffinade ..	—	22.554

*) Engelsche bietsuiker niet inbegrepen.

De Londensche termijnmarkt sloot na een vaste en levendige stemming op de volgende noteringen:

November.....	Sh. 15/5 ¹ / ₂	Maart 1927....	Sh. 16/2 ¹ / ₄
December.....	„ 15/6 ¹ / ₂	Mei „	„ 16/5 ¹ / ₂
		Aug. „	„ 16/9

De slotnoteringen lagen echter van 2¹/₄ d. tot 3 d. beneden de hoogste noteringen.

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1 October	80.000	17.000	2.000
Tsjechoslowakije 1 October ..	44.000	36.000	7.000
Frankrijk 1 October.....	51.000	51.000	50.000
Nederland 1 October.....	47.000	67.000	30.000
België 1 October	18.000	18.000	11.000
Polen 1 October	43.000	35.000	7.000
Engeland 1 November	377.000	286.000	118.000
Europa.....	660.000	510.000	225.000
V.S. Atlant. havens 10 Nov....	202.000	62.000	45.000
Cuba 6 November	375.000	431.000	111.000
Totaal ..	1.237.000	1.003.000	381.000

Op Java werden door de Visp. verdere verkoopen uit

oogst 1927 tot stand gebracht tot de laatste prijzen (basis f 17¹/₄ voor Superieur).

De afschepingen gedurende October bedroegen volgens officieele gegevens 167.000 tons.

Hier te lande verkeerde de markt gedurende het grootste gedeelte der afgelopen week in vaste stemming, waardoor prijzen opliepen tot f 19¹/₈ voor December, f 19¹/₈ voor Maart en f 20¹/₈ voor Mei en Augustus. Wegens winstneming trad daarna echter eenige reactie in, zoodat de markt in kalme stemming op ongeveer f ¹/₄ lagere prijzen sloot. De omzet bedroeg ongeveer 8000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart.	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Nov./Dec.	Cuba's 96° c.i.f. Nov./Dec.	
		Sh.	Sh.	Sh.	
15 Nov. '26	kristalsuiker basis 99°	Sh. 35/-	Sh. 16/3	Sh. 13/9	\$ cts. 4,58
8 „ '26	f 19 ¹¹ / ₁₆	35/-	16/1 ¹ / ₂	13/9	4,58
15 Nov. '25	„ 19 ⁵ / ₈	32/-	13/1 ¹ / ₂	11/1 ¹ / ₂	4,18
15 Nov. '24	„ 17 ⁵ / ₈	38/6	19/3	22/-	5,78
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88°	18/-	—	—	3,26
	f 11 ¹³ / ₃₂				
	basis 99°				
	f 14 ¹³ / ₃₂ ¹				

¹) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	12 Nov. 1926	5 Nov. 1926	29 Oct. 1926	12 Nov. 1925	12 Nov. 1924
New York voor Middling ...	13,05 c	12,65 c	12,65 c	20,80 c	24,60 c
New Orleans voor Middling	12,71 c	12,32 c	12,50 c	19,73 c	24,35 c
Liverpool voor Middling ...	6,95 d	6,88 d	6,85 d	10,70 d	13,67 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '26 tot 5 Nov. '26	Overeenkomstige periode	
		1925	1924
Ontvangsten Gulf-Havens.	5153	4064	3452
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	722	725	723
„ „ 't Vasteland etc.	1756	1639	1294
„ „ Japan.....	338	290	203

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	5 Nov. '26	Overeenkomstig tijdstip	
		1925	1924
Amerik. havens.....	2389	1314	1193
Binnenland	1261	1567	1305
New York	93	43	210
New Orleans	526	409	291
Liverpool	478	269	203

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 10 November 1926.

Het Amerikaansche Bureau-Bericht, dat jl. Maandag gepubliceerd werd, gaf een oogstschatting aan van 17.918.000 balen, dus een toename van 464.000 balen vergeleken bij veertien dagen geleden. Dit was wel eenigszins meer dan men algemeen verwachtte, doch de markt bleef vast en de hogere schatting schijnt reeds geheel in de huidige prijzen verdisconteerd te zijn. Liverpool sloot 3 a 5 punten hooger dan bij de opening. Gisteren kon deze kleine stijging zich handhaven, doch hedenmorgen opende Liverpool wederom 3 tot 7 punten lager. Het is wel merkwaardig, dat reeds 11.259.000 balen gegind zijn, dit is bijna twee derde gedeelte van den verwachten oogst. De verzending van katoen blijft geregeld doorgaan en zijn ook verschepingen grooter dan een jaar geleden. Egyptische katoen is flauwer, doch er gaat weinig om. Loco verkoopen te Liverpool gedurende de afgelopen week zijn met 42.000 balen alleszins goed te noemen, doch daar aanvoeren steeds toenemen, beginnen voorraden grooter te worden.

De Amerikaansche garenmarkt is bepaald rustig en spinners rapporteerden gisteren weinig goeds. De prijsstijging van het ruwe materiaal, ondanks de grootere oogstschatting, houdt zaken tegen en er ging dan ook algemeen slechts

weinig om, hoewel enkele spinners verkoopen van vijf cijfers meldden. Ringbeams en bundels worden nauwelijks genoemd en alles te zamen was het een teleurstellende dag. Gedurende de afgelopen week zijn enkele groote posten 40/2 bundels voor verdoeleinden tot wat men „shocking prices” noemde, geboekt. De vraag naar Egyptische twist, waarvan wij de vorige week melding maakten, heeft weer opgehouden en de omzet van cops is gering. Het gebrek aan kolen en de moeilijkheid om deze aangevoerd te krijgen doet zich nog steeds gelden en de daardoor vermeerderde productiekosten is een zeer nadeelige factor voor fabrikanten, wier lot momenteel niet te benijden is.

In de doekmarkt gaat weinig om. Prijzen kunnen zich handhaven en er bestaat nog een goede vraag naar verschillende kwaliteiten van diverse markten, hoewel het aantal geboekte orders nog gering is. Ondanks de vastheid van prijzen van het ruwe materiaal, schijnen koopers, zoolwel hier als op de overzeesche markten, beïnvloed te worden door den zeer grooten Amerikaanschen katoenogst; nog vermeerderd met het groote overschot van den vorigen oogst. Wel is de stemming meer hoopvol, doch het gebrek aan vrouwen van verschillende zijden houdt den handel tegen en is een beletsel voor een aanmerkelijke verbetering in den algemeenen toestand.

3 Nov. 10 Nov. Oost. koersen. 2 Nov. 9 Nov.
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br.-Indië 1/5 3/4 1/5 3/4
 F.G.F. Sakellaridis 15,30 14,80 T.T. op Honkong 1/10 1/10 1/10
 G.F. No. 1 Oomra.. 5,15 5,00 T.T. op Shanghai 2/4 1/2 2/4 1/2

KOFFIE.

De iets verbeterde stemming, waarvan reeds in het vorige weekoverzicht kon worden melding gemaakt, hield ook in de afgelopen week vrijwel onafgebroken aan. Weliswaar liep in Brazilië de wisselkoers aanvankelijk wederom terug, zoodat Londen op 12 dezer 615/32 werd genoteerd, doch daarna trad weder eene verbetering in en gisteren was de notering voor Londen 69/16. Daar de binnenlandsche koffieprijs in Milreis in Brazilië iets opliepen, was de invloed van de koersdaling op de kost- en vracht-aanbiedingen van Rio en van Santos slechts zeer gering en bij het afsluiten van dit bericht zijn bedoelde offerten dan ook bijna onveranderd tegenover een week geleden. Ook ditmaal kwamen, in iets meerdere mate dan kort geleden nog het geval was, op aflading, zoowel van Brazilië als van Centraal Amerika, zaken tot stand. In Robusta van Nederlandsch-Indië viel echter nog altijd weinig te doen, niet-tegenstaande Palembang Robusta op het oogenblik feitelijk de goedkoopste koffie is, welke op de wereldmarkt wordt aangeboden. Hier is echter de voornaamste oorzaak van de terughoudendheid der koopers te zoeken in de geringe kwaliteit van een groot deel der afladingen, welke in de laatste maanden zijn binnengekomen.

In loco was hier en daar iets te doen, doch van eene verdere ontwikkeling der lichte beterschap, welke in het vorig bericht kon worden gesignaleerd, valt helaas nog niet te gewagen.

De termijnmarkt liep in den aanvang op de berichten van de houding der Braziliaansche markt iets terug, doch herstelde zich, wat het Gemengd contract betreft, daarna weder bijna geheel. De noteringen van het Santos-contract echter zijn ongeveer 3/4 à 1 1/2 ct. lager dan verleden week.

Eindelijk is wederom officieel bericht ontvangen uit Brazilië betreffende de hoeveelheid koffie, door het Permanent Instituut tot Verdediging van de Koffie in het binnenland van Sao Paulo teruggehouden. Hoewel vroeger de voorraad daarvan gewoonlijk halfmaandelijks werd opgegeven, was ditmaal sedert 30 September geen opgave binnengekomen. Het thans ontvangen telegram meldt, dat de voorraad, in de Gouvernementspakhuisen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 31 October 11. bedroeg 6.144.000 balen, hetgeen tegen 30 September eene vermeerdering aanwijst van 889.000 balen. Eene becijfering van de hoeveelheid, die uit den loopenden oogst in de eerste vier maanden van het oogstjaar door de planters is afgeleverd, ziet er nu uit als volgt:

Voorraad in het binnenland van Sao Paulo op 31 October 1926 ..... 6.144.000 bn.
 Voorraad in het binnenland van Sao Paulo op 1 Juli 1926 ..... 2.833.000 „
 Vermeerdering van dien voorraad sedert 1 Juli 1926 ..... 3.311.000 bn.
 aangevoerd te Santos tot 31 October 1926 .. 2.723.000 „
 dus door de planters afgeleverd in Juli/October 1926 ..... 6.034.000 bn.
 Hoewel in de opgave van het in het buitenland van Sao Paulo teruggehoudene ook leveringen van Minas Geraes

zijn inbegrepen en bovenstaand cijfer van ruim 6 miljoen voor Santos dus wat te groot is genomen, kan toch de conclusie worden getrokken, dat, indien de algemeen aangenomen raming van 10 à 10 1/2 miljoen balen voor den loopenden Santos-oogst juist mocht zijn, er voor de volgende acht maanden niet veel meer dan 4 1/2 à 5 miljoen balen van de planters in dezen Staat zal te verwachten zijn. Van den Rio-oogst, die op 2 1/2 à 3 1/4 miljoen balen wordt geraamd, zijn in de eerste vier maanden van het oogstjaar reeds 1.641.000 balen uit het binnenland naar de afscheep-haven verzonden, zoodat er voor de volgende acht maanden nog ongeveer 7/8 à 1 1/8 miljoen balen ter aflevering uit het binnenland zouden overblijven.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 92/- à 93/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 94/6 à 96/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 75/- à 75/3.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, November/December verscheping, 40 ct.; Benkoelen Robusta, November/December verscheping, 41 1/2 ct.; Mandheling Robusta, November/December verscheping, 45 ct.; f.a.q. Robusta, November/December verscheping, 51 ct., alles per 1/2 KG., cif., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 61 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 52 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
16 Nov.	49 7/8	48 3/4	47	44 7/8	48 5/8	46	44	42 1/8
9 „	50 1/2	49 1/2	48 1/2	45 1/2	48 5/8	46 1/8	44 1/8	42 1/8
2 „	49 3/8	48 3/8	47 3/4	44 3/4	47 3/8	45 3/4	43 3/4	41 7/8
26 Oct.	50	50	48 3/4	44 7/8	48 3/4	46 3/4	44 3/4	42 3/4

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
15 Nov.	\$ 15,85	\$ 15,35	\$ 14,80	\$ 13,78
8 „	„ 15,90	„ 15,36	„ 14,84	„ 13,80
1 „	„ 15,60	„ 15,09	„ 14,64	„ 13,70
25 Oct.	„ 15,39	„ 14,83	„ 14,35	„ 13,39

Rotterdam, 16 November 1926.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 November in duizenden balen.

	1926	1925	1924	1923	1922
Voorraad in Europa...	1.525	1.564	1.270	1.463	2.235
Stoomend {Brazilië ..	638	831	993	947	748
n. Europa {Oost-Indië.	75	130	115	43	13
	2.238	2.525	2.378	2.453	2.996
Voorraad Ver. Staten	899	583	752	949	839
Stoomend } naar Brazilië ..	683	605	630	801	710
Ver.Staten }					
	3.820	3.713	3.760	4.203	4.545
Voorraad in Rio	318	256	266	504	1.667
„ „ Santos ..	680	1.225	1.705	651	2.164
„ „ Bahia ..	31	15	28	27	16
Totaal	*4.849	*5.209	*5.759	*5.385	8.392
Op 1 October	*4.856	*5.230	*5.727	*5.820	8.481
Op 1 Juli	*4.571	*5.085	*5.071	*5.340	8.639

* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Sao Paulo..

1 Juli 1924	4.592.000 balen
1 Juli 1925	1.786.000 „
1 Oct. 1925	2.604.000 „
1 Nov. 1925	3.652.000 „
1 Juli 1926	2.833.000 „
1 Oct. 1926	5.255.000 „

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
13 Nov. 1926	288.000	24.375	745.000	26.300	6 9/16
8 „ 1926	307.000	23.500	808.000	25.500	6 29/32
1 „ 1926	306.000	23.025	716.000	25.000	6 29/32
14 Nov. 1925	281.000	23.700	1.254.000	27.000	7 1/2

1) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
13 Nov. 1926 --	85.000	1.796.000	216.000	3.112.000
14 Nov. 1925 --	94.000	2.141.000	184.000	3.524.000

THEE.

De afgelopen week gaf een iets betere stemming op de theemarkt te zien met prijzen, die van $\frac{1}{4}$ tot $\frac{1}{2}$ d. hooger waren dan die van de voorafgaande week. Er viel hier wat vraag op te merken naar opgehouden partijen ex vorige veiling, waarvan nog enkele tot afdoening konden komen. Overigens is de markt vrij stil.

De maandstaat over October van den Board of Trade maakt over het algemeen geen gunstigen indruk. De aanvoeren in die maand bedroegen ruim 54 miljoen lbs. of ruim 4 miljoen lbs. meer dan in de overeenkomstige maand van verleden jaar. Tegenover die zooveel grotere aanvoeren staan nogal beduidend kleinere afleveringen dan verleden jaar. Gaf October 1925 afleveringen te zien van 48 miljoen lbs., de afgelopen maand kon het niet verder brengen dan ruim 42½ miljoen lbs. Deze teruggang in de afleveringen vindt zijn oorzaak zoowel in een teruggang van den invoer tot verbruik, die van bijkans 37 miljoen lbs. in October 1925 terugliep tot 35½ miljoen lbs. in de afgelopen maand, terwijl de voorraden daalden van ruim 11 miljoen lbs. tot 7 miljoen lbs. De voorraad in entrepot is dan ook in October toegenomen met bijna 12 miljoen lbs., welke toename verleden jaar slechts ruim 1½ miljoen lbs. bedroeg. Het cijfer der voorraden staat op ulto. October op bijna 187 miljoen lbs., welke hoeveelheid 5 miljoen lbs. grooter is dan verleden jaar.

De Britsch-Indische oogstberichten tot ulto. October geven een hoeveelheid te zien van 315 miljoen lbs., welke hoeveelheid ook 26 miljoen lbs. hooger is dan verleden jaar tot hetzelfde tijdstip, zoodat de aanvoeren in de komende maanden die van verleden jaar voorloopig nog wel zullen blijven overtreffen.

Amsterdam, 15 November.

RUBBER.

De stemming op de rubbermarkt was over het algemeen lusteloos. Nadat de markt zich weer hersteld had van de speculatieve liquidaties, ten gevolge van het bericht, dat de uitgegeven coupons van kracht blijven, verflauwde de belangstelling.

De slotnoteeringen luiden:

Ia Sheets:		einde voorafgaande week:
November	1.14	..... 1.08
December	1.15	..... 1.11½
Jan./Maart '27	1.16	..... 1.14½

15 November 1926.

COPRA.

De markt was gedurende de afgelopen week tamelijk vast gestemd. Het Oosten offereerde zeer weinig, doch op het hoogere niveau kochten consumenten niet, en als gevolg daarvan liepen de prijzen weer iets terug.

Op basis van f 32½ was er voor stoomend goed echter weer flinke belangstelling.

De slotnoteeringen zijn:

Ned. Indische f. m. s. stoomend	.....	f. 32½
" " " andere termijnen	.....	" 32½

Rotterdam, 15 November 1926.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was kalm en de vraag naar tonnage gering. Van Montreal kunnen voor dit seizoen nog goede vrachten worden bedongen; naar Bremen wordt 36 cents in uitzicht gesteld en naar Lissabon of Leixos 8/7½ per qtr., Antwerpen of Rotterdam 35 cents per 100 lbs., alles voor Novemberbelading. Van West St. John heeft December-tonnage van middelmatige grootte 36 cents bedongen naar één Middellandsche Zeehaven, terwijl groote booten 35 cents kregen met de optie Portlandbelading naar een kleine rij „picked ports”. Van de Northern Range werd handige December-tonnage bevracht naar Antwerpen of Rotterdam tegen 30 cents zwaar graan, optie gerst naar Bremen tegen 32 cents.

De suikermarkt van West-Indië verschaftte iets meer vraag, daar de vrachten van Amerika nu beginnen af te

nemen. De bevrachters zoeken tonnage voor hun nieuwe oogstladingen en per eind Jan./Febr. wordt 25/- in uitzicht gesteld voor booten tot 6000 tons van Cuba naar U.K./Continent. Er is nog steeds een goede vraag naar tonnage voor het Verre Oosten.

Van één of twee havens in de Mexicaansche Golf werd zwavel bevracht naar Bordeaux per November tegen de goede vracht van \$10,50 en er zijn positieve ladingen aan de markt naar Melbourne en Fremantle.

De North Pacific leefde iets op en er was meer vraag. Per Nov./Dec. werden 2 booten bevracht, één tegen 45/- en de ander tegen 46/3 van Vancouver, optie belading in Portland of Puget tegen 1/3 extra.

De markt van de La Platarivier bleef in het begin der week kalm, doch tegen het einde kwam er vraag naar November- en Decembertonnage. Voor Novemberbelading wist men slechts 3 booten beschikbaar, waarvan er twee werden bevracht tegen de verbeterde vracht van 50/- van de boven La Platahavens, terwijl de derde boot, een 4200 tonner, 10 pCt., 55/- heeft weten te bedingen. Ook voor December moet slechts weinig tonnage beschikbaar zijn en voor die positie is de vracht op het oogenblik 48/-, tegen welk cijfer een boot werd bevracht.

De vraag naar ruimte voor salpeter werd minder en de opwaartsche beweging der vrachten werd gestuit. Voor Januari is ruimte beschikbaar naar Havre/Hamburg range tegen 35/-, doch is het hoogste wat bevrachters op het oogenblik willen betalen 32/6. Voor volle ladingen hebben de bevrachters het onmogelijk bevonden tonnage te krijgen tegen hun vrachtidee en de orders die voor eenigen tijd in de markt waren naar de Middellandsche Zee en Scandinavië zijn practisch gesproken teruggetrokken.

De vraag naar tonnage van de Oostelijke markten bleef gering, doch het tekort aan tonnage deed zich goed voelen en de vrachten bleven op het hooge peil. Van Kobsichang werd een 6000 tonner bevracht per Dec./Jan. naar 6 havens Cuba tegen 47/6. Van Australië werd nog niet bevracht daar de verschillen over de nieuwe charter nog niet zijn bijgelegd. Tegelijkertijd is het aanbod van tonnage echter zeer schaarsch. Van Burmah was eenige opleving in de vraag naar ruimte voor rijst en partijen werden geboekt door lijnbooten per Febr. en Maart tegen 40/- naar de gebruikelijke loshavens. Voor Februari is bijna geen ruimte meer in de markt en eveneens voor een groot gedeelte van Maart. Er is ook vraag naar booten voor volle ladingen tegen 38/9 per Febr., doch kon men tegen deze vracht geen tonnage interesseeren.

De vrachten van den Donau bleven deze week vast. 40/- werd betaald voor een 3100 tonner. De vraag van de Zwarte Zee nam af en de vrachten zijn teruggelopen.

Het aantal bevrachtingen van de Middellandsche Zee was de afgelopen week niet groot en voor erts werd betaald: La Goulette/Rotterdam 10/-, Almeria Pier/Rotterdam 11/6, Huelva/Rotterdam 13/-. Voor fosfaat werd Sfax/Rotterdam en Vlaardingen 17/- betaald.

De Golf van Biscaye was levendig en er vond een flink aantal bevrachtingen plaats. Bilbao/Rotterdam betaalde 7/6, Santander/Rotterdam 7/3.

De Amerikaansche kolenmarkt kwam de afgelopen week niet op haar oude peil terug, ondanks dat de uitzichten op een spoedige regeling van de Engelsche staking tegen het einde der week nog niet bewaarheid waren geworden. Er werden naar U.K. ongeveer 50 booten bevracht. De markt was over het algemeen kalm, behalve voor promptie posities. Met 30 Nov. cancelling werd tot 35/- betaald; 15 Dec. 25/-, 31 Dec. 22/6, 31 Jan. 18/-, 20 Febr. 17/-. Naar Lissabon is 35/- gedaan per November, naar Las Palmas \$8,25 en Algiers 42/6.

RIJNVAART.

Week van 8 t/m. 13 November 1926.

De aanvoeren van zeezijde waren normaal, de verscheppingen van kolen tamelijk levendig.

Scheepsruimte bleef voldoende beschikbaar. Bij tamelijke vraag bleven de vrachten stationnair en bedroegen deze voor erts gemiddeld f 0,45 a f 0,50 met $\frac{1}{4}$ en f 0,55 a f 0,60 met $\frac{1}{2}$ lostijd.

Naar den Bovenrijn was weinig vraag en hiervoor werd uitsluitend in daghuur bevracht op basis van 3 cts. per ton. Het sleeploon werd genoteerd volgens 35 a 40 cts. tarief.

De waterstand bleef, hoewel regelmatig vallend, gunstig. In de Ruhrhavens bleven de verscheppingen normaal. Scheepsruimte bleef voldoende beschikbaar.

De vrachten bleven onveranderd en bedroegen voor exportkolen naar Rotterdam Mk. 1,60 per ton met vrij slepen.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 31 October 1926

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponeerd	f	1.241.100,—
Deelneming in de firma: B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	"	6.435.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen .... f 9.354.270,33	"	7.029.570,33
waarvoor in geld gestort		
waarvoor effecten gedeponeerd	f	2.324.700,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponeerd bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruike	"	30.573.750,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	35.898.450,—
Nederl. Schatkistbiljetten en Promessen	"	55.385.260,53
Saldo's bij Bankiers	"	4.502.498,—
Daggeldleeningen	"	24.181.651,40
Eigen effecten en syndicaten	"	100.000,—
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen	"	9.387.940,55
Prolongatiën gegeven	"	3.836.819,25
Credietvereniging	"	18.578.125,—
Af: loopende Promessen	f	49.987.842,28
	"	8.700.000,—
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Ort. f 67.243.530,25	"	41.287.842,28
Af: loopende Promessen	"	2.746.000,—
Voorschotten op Consignatiën	"	64.497.530,25
Gebouwen	"	2.303.215,70
	"	5.766.846,06
Totaal	f	280.431.849,35

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefondsen	"	9.043.810,48
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—
Waarborgfonds Credietvereniging	"	5.018.914,50
Reserve Credietvereniging	"	2.715.023,82
Aandeelhouders voor gedeponeerde Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	1.241.100,—
in Leen-Depot	"	34.657.350,—
Zieken- en Pensioenfonds	"	35.898.450,—
Deposito's	"	2.649.742,56
Prolongatie-Deposito's	"	52.646.136,44
Saldi Rekeningen-Courant	"	1.473.150,—
" " " voor gelden in het Buitenland ..	f	90.495.074,18
" " " Credietvereniging	"	6.476.461,58
	"	4.899.810,84
De Nederlandsche Bank	"	101.871.346,60
Te betalen Wissels	"	8.995.713,03
Geaccepteerd door derden	"	16.725.210,51
Diverse Rekeningen	"	2.494.802,75
	"	3.099.548,66
Totaal	f	280.431.849,35

STEENKOLEN-HANDELSVEREENIGING

(COAL-TRADING ASSOCIATION)

Hoofdkantoor te Utrecht - Filialen te Amsterdam en Rotterdam

DE BOEKHOUDING

Maandblad voor de Studie van Financieel-Economische Wetenschappen

HOOFDREDACTEUR: J. GROOTEN
Prinsengracht 963 - Amsterdam - Telef. 44512

Redacteuren:

Belastingrecht	B. MELLINK, Leeraar M.O., Amsterdam
Boekhouden	G. W. COMELLO, Dir. Handelssch., Hilversum
Handelsrekenen	Dr. P. G. VAN DE VLIET, Leeraar Handelsschool, Helder
Balansleer	
Bankwezen	J. GROOTEN, Leeraar M.O. Boekh. en Wisk., Direct. Levensverz.-Mij N.O.G., Amsterdam
Handelstechniek	
Bedrijfshuishoudk.	
Verzekeringswezen	Dr. C. DORSMAN, Directeur Levensverzekering-Maatschappij N.O.G., Amsterdam
Statistiek	Mr. Dr. M. SPAANDER, Dir. Openbare Handelsschool, Amsterdam
Handelsrecht	
Economie	
Handelsaardrijksk.	C. L. v. ROSSEM, Leeraar Hand.sch., Alkmaar en Helder

Behalve de vaste rubrieken bevat no. 1, hetwelk dezer dagen is verschenen, nog de volgende artikelen: Opgaven Staatspraktijkdiploma (met uitwerkingen) en Het Examen Handelskennis L.O. 1926 in Nederlandsch Oost-Indië.

Abonnementen kunnen te allen tijde ingaan.
Abonnementsprijs f 6.— per jaar, fr. p. post.

Proefnummers worden op aanvraag gaarne toegezonden door Nijgh & Van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, R'dam

Practisch Effectenboek

ter vereenvoudiging van administratie en ten gebuik voor de vermogensbelasting

Prijs f 1,50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ, Rotterdam.

Zooveen verschenen:

Tweede, omgewerkte druk van
**Inleiding tot de Studie der
Bedrijfshuishoudkunde**

door J. GROOTEN

Dir. der Levensverzekering-
Mij N.O.G., Leeraar M.O.
Wiskunde en Boekhouden,
Amsterdam

Ingenaaid	Gebonden
f 7.50	f 8.50

NIJGH & VAN DITMAR'S
UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
ROTTERDAM

**RESIDENTIE
HYPOTHEEK BANK**

's-GRAVENHAGE

Anna Paulownastraat 97

Trustee's en Accountantscontrole
4½ pCt. Hypotheekbr. tegen 98¾ pCt.

Opeischbaar à pari na 10 jaren
Directie: K. E. Abbing, D. van Oordt.

VERSCHEENEN:

**Lessen over
den Handel**

door

J. GROOTEN

Prijs f 8.—	Geb. f 8.90

Alom verkrijgbaar
bij den Boekhandel

en bij

Nijgh & van Ditmar's Uitg.-Mij
Rotterdam

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

's-GRAVENHAGE

ROTTERDAM

BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALONGAN,
PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
SWATOW, TEGAL, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN, YOKOHAMA.